

З В І Т
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І
СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
НА 2024 РІК

м. Олександрія 2023

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АПК – агропромисловий комплекс

ГДК - гранично допустима концентрація

ДДП - документи державного планування

ДП - державне підприємство

ДФРР - державний фонд регіонального розвитку

ЗС - зона спостереження

МСБ - малий та середній бізнес

ТГ – територіальна громада

ОМС – орган місцевого самоврядування

ПЗФ - природно-заповідний фонд

СЕО - Стратегічна екологічна оцінка

СЗЗ - санітарно-захисна зона

ТПВ - тверді побутові відходи

ЦСР - Цілі сталого розвитку

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ.....	2
ЗМІСТ.....	3
ВСТУП	4
I. Зміст та основні цілі ДДП та його зв'язок з іншими документами державного планування	5
II. Характеристика поточного стану довкілля, у т. ч. здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	15
Результати досліджень проведених під час розробки Програми.Прогноз екологічної ситуації	34
III. Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності і здоров'я людей, які зазнають впливу	41
IV. Основні екологічні проблеми Олександрійської ТГ	42
V. Зобов'язання у сфері охорони довкілля	46
VI. Опис наслідків для довкілля та здоров'я населення.....	51
VII. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми	56
VIII. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив,опис способу здійснення СЕО.....	57
IX. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля та для здоров'я населення.....	58
X. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля,у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	60
XI. Резюме нетехнічного характеру інформації.....	60
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:	62

ВСТУП

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) - інструмент реалізації екологічної політики, направлений на запобігання негативних наслідків для довкілля при планування та програмуванні розвитку територій.

Мета СЕО - забезпечення охорони навколишнього середовища та балансу сталого розвитку.

Принцип СЕО – оцінювання програмних документів по можливості їх втілення разом з дотриманням принципів та Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) на предмет належного забезпечення охорони довкілля, дотримання безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я, забезпечення виконання екологічних вимог.

(далі – Програма) є комплексним документом, в якому узагальнені та визначені основні пріоритети та завдання (механізми) усіх галузей та сфер громади.

Програма реалізується через відповідні місцеві, галузеві, цільові програми різних рівнів та через виконання та реалізацію соціальних заходів (бюджетних проектів), інвестиційних проектів.

Програма відповідає вимогам та напрямкам документів державного планування (далі – ДДП), вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Програма не містить містобудівних програм та документів.

І. Зміст та основні цілі ДДП та його зв'язок з іншими документами державного планування

Програма є документом державного планування, що підлягає затвердженню рішенням міської ради. Програма розроблена відповідно до:

основних пріоритетів, напрямків розвитку та завдань Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки;

законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»; постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року №621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» (із змінами); Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695; Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, схвалених 25 вересня 2015 року державами-членами Організації Об'єднаних Націй та Стратегії сталого розвитку міста Олександрії до 2030 року; розпорядження начальника Кіровоградської обласної військової адміністрації від 27.06.2023 № 714-р «Про розробку проекту програми економічного і соціального розвитку Кіровоградської області на 2024 рік».

Програма визначає основні завдання розвитку галузей (сфер діяльності) громади, що відповідають стратегічним напрямкам розвитку і заходам місцевих цільових програм.

Метою Програми є активізація розвитку усіх галузей та сфер територіальної громади для підвищення бюджетоспроможності в умовах воєнного стану; підвищення рівня та якості життя населення за рахунок ефективного використання потенціалу, у т.ч. реалізації інвестиційних, енергозберігаючих проектів та заходів; створення сприятливих умов для ефективної зайнятості та створення нових робочих місць, нарощування обсягів промислового виробництва та реалізації продукції, розвитку мікро-, малого та середнього підприємництва.

1. Аналіз відповідності Програми стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Програми:			
	Конкурентоспроможна інноваційно спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт- спеціалізації	Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення	Сталий розвиток усіх територій	Збереження екосистем та поліпшення екологічної інфраструктури
1	2	3	4	5
Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	+	+	+	+
Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	+	+	+	+
Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	+	+	+	+

Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	+	+	+	+
Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	+	+	+	+

Стратегічна ціль «Конкурентоспроможна інноваційно-спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт-спеціалізації» - цілі Програми та стратегічні цілі державної екологічної політики узгоджуються.

Стратегічна ціль «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення» - стабілізація демографічної ситуації, забезпечення рівного доступу до якісної освіти, охорони здоров'я, підвищення матеріального добробуту населення – в цілому узгоджується зі стратегічними цілями державної екологічної політики, крім показників щодо демографії та підвищення добробуту, що пояснюється воєнним станом у країні.

Стратегічна ціль «Сталий розвиток усіх територій» - усунення диспропорцій у розвитку населених пунктів у сільській і міській місцевості, розвиток інфраструктури, модернізація житлово-комунального господарства та житлове будівництво - узгоджується цілями державної екологічної політики, але доцільно посилити реалізацію заходів у промисловості, АПК та енергетиці для впровадження екологічно чистих, ресурсно-ефективних методів у виробництва та доцільно залучити інвестиції у житлове будівництво.

Стратегічна ціль «Збереження екосистем та поліпшення екологічної інфраструктури» - завдання і проекти щодо охорони навколишнього природного середовища, формування екологічної інфраструктури в територіальній громаді. Соціальні заходи та інвестиційні проекти Програми передбачається реалізовувати з дотриманням принципів збереження екології та довкілля, тому дана ціль узгоджується зі стратегічними цілями державної екологічної політики.

2. Відповідність стратегічних цілей Програми та секторів економічного і соціального розвитку

Найменування	Стратегічні цілі Програми:			
	Конкурентоспроможна інноваційно-спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт-спеціалізації	Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення	Сталий розвиток усіх територій	Збереження екосистем та поліпшення екологічної інфраструктури
Сектори:				
Промисловість	+	+	+	+
Сільське, лісове господарство	+	+	+	+
Економіка	+	+	+	+
Торгівля та споживчий ринок	+	+	+	+
Транспорт, інфраструктура і дороги	+	+	+	+

Екологія і природні ресурси	+	+	+	+
Освіта й молодь	+	+	+	+
Охорона здоров'я, соціальний захист, сім'я й дитина	+	+	+	+
Культура й туризм	+	+	+	+
Обмін інформацією	+	+	+	+
Житлово-комунальне господарство	+	+	+	+
Територіальний розвиток, земля	+	+	+	+

3. Цілі та завдання Програми узгоджуються із Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та адаптовані з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна") і відповідними завданнями щодо їх досягнення, у частині охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини:

Розвиток аграрного сектору

Мета: забезпечення сталого функціонування в умовах воєнного стану та розвитку агропромислових виробництв, пов'язаних з тваринництвом, рослинництвом, переробкою сільгосппродукції та збільшення обсягів продукції з високою доданою вартістю.

Основні завдання та заходи:

- реалізація заходів обласної програми розвитку агропромислового комплексу;
- сприяння розвитку сімейних фермерських господарств та стимулювання діяльності фермерських господарств;
- підвищення рівня та якості зайнятості населення, яке проживає в сільській місцевості.

Розвиток промислового комплексу

Мета: збереження промислового потенціалу та його розвиток за рахунок кооперації, збільшення платоспроможних замовлень, у т.ч. державних, стимулювання експорту.

Пріоритетні завдання та заходи щодо розвитку галузі на 2024 рік:

- 1) сприяння підвищенню конкурентоспроможності продукції, просуванню її на внутрішні і зовнішні ринки;
- 2) ефективне використання промислових потужностей та промоція браунфілдів для залучення підприємств на релокацію на територію громади.

Енергозбереження та енергоефективність

Основні завдання та заходи:

- впровадження та реалізація енергоощадних заходів, заходів з підвищення енергетичної ефективності будівель бюджетних установ, впровадження енергозберігаючих і енергоефективних заходів на об'єктах соціальної інфраструктури, інших закладах, установах і підприємствах громади;
- сприяння у реалізації проєктів з виробництва енергії з нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії, з впровадження енергоефективних технологій;
- стимулювання населення та ОСББ до впровадження енергоощадних заходів.

Розвиток інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності

Основні завдання та заходи:

- пошук ефективних рішень для розвитку експорту продукції місцевих товаровиробників; розширення кола суб'єктів господарювання, які здійснюють експортну діяльність, надання інформаційного супроводу та підтримки у даній галузі;
- стимулювання економічного розвитку сільських територій;

- залучення міжнародної технічної допомоги на реалізацію проєктів;
- підтримка та супровід інноваційних стартап-проєктів; налагодження та розвиток співпраці підприємств з науковими установами і вищими навчальними закладами щодо розробки інноваційної продукції; залучення до участі у заходах з питань інновацій та реалізація заходів програми формування позитивного міжнародного та інвестиційного іміджу Кіровоградської області на 2022-2024 роки;

- підготовка та подача проєктів на отримання фінансування (субвенцій) з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток інвестиційних/інфраструктурних/освітніх/соціальних/ культурних проєктів.

Зайнятість населення та розвиток ринку праці

Основні завдання та заходи:

- вжиття заходів щодо легалізації найманої праці та заробітної плати;
- погашення заборгованості з виплати заробітної плати;
- сприяння працевлаштуванню безробітних громадян, у т. ч. внутрішньо переміщених осіб; забезпечення організації професійного навчання безробітних громадян; підготовка робітничих кадрів відповідно до потреб ринку праці;
- реалізація інвестиційних проєктів, що передбачають створення нових робочих місць.

Розвиток системи охорони здоров'я

Мета: підвищення престижу медичного працівника, забезпечення медичних підприємств лікарями, що наблизить кваліфіковану медичну допомогу як на первинному, так і на вторинному рівні, орієнтованих на інтегрованому підході до вирішення медико-санітарних потреб окремих громадян, родин та в цілому потреби Громади.

Основні завдання:

- забезпечення якісного надання медичних послуг населенню та комплектування лікарськими кадрами та середнім медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- завершення оптимізації закладів охорони здоров'я, що перебувають в управлінні Олександрійської міської ради, та надають вторинну медичну допомогу населенню, а саме: реорганізація шляхом приєднання КНП «Олександрійська центральна районна лікарня Олександрійської міської ради» до КП «Центральна міська лікарня м. Олександрії»;
- проведення удосконалення невідкладної медичної допомоги, яка надається населенню на території Олександрійської міської ради та наближених територіальних громадах;
- оновлення матеріально-технічної бази закладів системи охорони здоров'я, що перебувають в управлінні Олександрійської міської ради;

Розвиток освіти, наукової та інноваційної діяльності

Мета: виконання Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», інших профільних законів, які регламентують діяльність сфери освіти.

Пріоритетні напрямки:

- забезпечення права на освіту дітей дошкільного та шкільного віку, які проживають на території громади, в тому числі дітей із числа внутрішньо переміщених осіб;
- дотримання стандартів змісту освіти; забезпечення доступності освіти; підвищення якості надання освітніх послуг; створення безпечного та комфортного освітнього середовища;
- впровадження інноваційних технологій та практик.

Завдання на 2024 рік:

- облік дітей дошкільного та шкільного віку;
- обов'язковість прийому дітей до 1-го класу за територією проживання;
- формування оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»;
- створення умов у закладах освіти для впровадження інклюзивної освіти, в тому числі архітектурних;
- технічне забезпечення дистанційної освіти, в тому числі освіти дітей із числа ВПО;

- покращення матеріально-технічної бази закладів освіти.

Забезпечення підтримки дітей, сім'ї та молоді

З метою підвищення рівня активності молоді та формування у неї високої національно-патріотичної свідомості шляхом підтримки молодіжних ініціатив та проєктів, що спрямовані на повноцінну самореалізацію молоді та зменшення негативних явищ у молодіжному середовищі, виховання почуття відданості своїй державі, передбачається вжити наступні основні завдання та заходи:

- реалізація заходів міської цільової соціальної програми «Молодь Олександрійської територіальної громади» на 2022-2025 роки;

- збільшення кількості молодіжних працівників за державною програмою «Молодіжний працівник»;

- підвищення компетентностей активної молоді, розширення її участі у розвитку громади шляхом використання неформальної освіти (семінарів, тренінгів, форумів, конференцій тощо);

- формування та підвищення рівня культури волонтерства серед молоді;

- підвищення рівня національно-патріотичної свідомості молоді;

- співпраця з молодіжними інститутами громадянського суспільства або з тими, що працюють із молоддю, щодо розвитку молодіжної політики в громаді.

Розвиток фізичної культури і спорту

З метою залучення широких верств населення до масового спорту, розвитку дитячо-юнацького спорту, популяризації активного та здорового способу життя, створення сучасної матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту громади, у 2024 році передбачається вжити наступні основні завдання та заходи:

- реалізація цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту в Олександрійській територіальній громаді до 2025 року;

- сприяння створенню та функціонуванню осередків всеукраїнських громадських організацій фізкультурно – спортивної спрямованості (федерацій з видів спорту) та спортивних клубів з видів спорту;

- введення посади інструктора з фізичної культури та спорту для проведення спортивно-масових заходів за місцем проживання та відпочинку населення, а також з особами з інвалідністю;

- пропаганда здорового способу життя та популяризація видів спорту через засоби масової інформації.

Культурний простір та збереження культурної спадщини

Основні завдання:

- забезпечення надання закладами культури і мистецтв якісних культурно-дозвіллевих послуг населенню, підготовка та проведення соціально важливих культурно-мистецьких заходів загальнодержавного, обласного та регіональних рівнів;

- розвиток та збереження існуючої мережі закладів культури;

- залучення дітей до мистецької освіти; підтримка творчої ініціативи учнів та викладачів мистецьких шкіл;

- продовження роботи над реалізацією тематико-експозиційних планів та створення експозицій виставкових залів відділу Олександрійського міського музейного центру імені Худякової А.Ф. «Будинок Дмитра Чижевського».

Соціальна підтримка вразливих категорій населення

Реалізація основних завдань буде здійснюватися за рахунок коштів:

Державного та обласного бюджетів на:

- забезпечення соціальних гарантій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- забезпечення державних соціальних гарантій ветеранів війни в тому числі учасників АТО/ООС, військовослужбовців, які забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти

України та членів їх сімей (професійна адаптація, оздоровлення дітей та забезпечення житлом);

- забезпечення соціальних гарантій та реабілітації осіб та дітей з інвалідністю;
- виплат усіх видів державних допомог, компенсаційних виплат, грошового забезпечення та оплата послуг окремим категоріям населення, та соціальних стипендій;
- виплату матеріальної допомоги громадянам депутатами Кіровоградської обласної ради на лікування, вирішення соціально-побутових проблем тощо;
- відшкодування коштів за безоплатне поховання померлих учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни;
- відшкодування вартості наданих послуг з реабілітації осіб з інвалідністю внаслідок війни та військовослужбовцям, звільненим з військової служби під час воєнного стану за станом здоров'я на підставі висновку(постанови) військово-лікарської комісії про непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку, в комунальному підприємстві «Знам'янська обласна бальнеологічна лікарня» Кіровоградської обласної ради.

Бюджету територіальної громади на:

- відшкодування коштів на безкоштовний проїзд окремих категорій громадян в автомобільному та залізничному транспорті; пільговим категоріям громадян на послуги зв'язку;
- виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 859;
- виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на професійній основі відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 року №1040;
- надання одноразової матеріальної допомоги окремим категоріям громадян на лікування, вирішення соціально-побутових проблем;
- надання одноразової грошової допомоги на поховання у разі смерті непрацюючих громадян не пенсійного віку;
- надання допомоги почесним громадянам міста;
- надання одноразової грошової допомоги особам, які повернулися з місць позбавлення волі на постійне місце проживання і потребують допомоги на отримання реєстраційних документів;
- надання матеріальної допомоги до річниці Чорнобильської катастрофи вдовам учасників ліквідації аварії на ЧАЕС, смерть яких пов'язана з аварією на ЧАЕС;
- соціальну підтримку учасників АТО/ООС та військовослужбовців, які забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС та військовослужбовців, які забезпечували здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, постраждалих учасників Революції Гідності та вшанування пам'яті загиблих;
- надання матеріальної допомоги вдовам загиблих в Афганістані;
- надання фінансової підтримки громадським організаціям.
- надання грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Підтримка внутрішньо переміщених осіб.

- налагодження сталого постійного зв'язку з міжнародними, всеукраїнськими організаціями – донорами гуманітарної та благодійної допомоги з метою її передачі територіальній громаді для забезпечення базових потреб ВПО;
- сприяння працевлаштуванню ВПО;
- проведення моніторингу та обліку такої допомоги, співробітництво з місцевими благодійними організаціями у напрямку передачі такої допомоги ВПО.

Розвиток громад та міжмуніципальне співробітництво

Метою економічного росту громади є трансформація та досягнення цілей комплексу завдань, що матимуть позитивні перспективні наслідки.

Основні завдання та заходи розвитку громади:

- подання проєктів на отримання фінансування із державного бюджету (державний фонд регіонального розвитку, секторальна підтримка ЄС, субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій тощо) та інших джерел не заборонених законодавством (гранти, кредити, МТД);

- робота з бізнесом (створення комфортних умов для функціонування бізнесу та інвестицій з метою додаткових надходжень до бюджету усіх рівнів, розвиток галузей агропромислового комплексу, фермерства та сільського господарства, зеленого туризму та туристичних маршрутів);

- стимулювання зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць;

- створення комфортної соціальної інфраструктури;

- ефективне використання наявного природно-ресурсного потенціалу.

Ефективне використання земельних ресурсів та удосконалення земельних відносин:

Станом 01.01.2023 актуалізована нормативна грошова оцінка земель всіх населених пунктів Олександрійської територіальної громади. Відсутня нормативна грошова оцінка на землі за межами населених пунктів. Доцільність проведення даних робіт вивчається. Наразі проводиться оцінка окремих ділянок за межами населених пунктів.

В рамках заходів за Програмою розвитку земельних відносин Олександрійської територіальної громади планується:

- продовження інвентаризації земельних ділянок комунальних закладів та установ, реєстрація речових прав на дані земельні ділянки;

- інвентаризація земельних ділянок під об'єктами природо-заповідного фонду;

- виготовлення водних паспортів водних об'єктів;

- продовження інвентаризації земельних ділянок комунальної власності під об'єктами, власники яких зволікають з оформленням договорів оренди, для організації претензійно-судової роботи по відшкодуванню недоотриманої орендної плати за земельні ділянки.

Пріоритетні завдання та заходи:

Розв'язання проблем, пов'язаних з раціональним використанням та охороною земель Олександрійської територіальної громади шляхом:

- встановлення меж громади та її населених пунктів;

- проведення нормативної грошової оцінки земель громади за межами населених пунктів; інвентаризації земель; розвитку ринку земель;

- оновлення гео-інформаційної системи управління землями комунальної власності.

Розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури

Основні завдання та заходи:

- розвиток комунального транспорту загального користування та сприяння забезпеченню якісної транспортної пропозиції; придбання додаткового автобуса для КП «ОЛЕКС-ТРАНС» та збільшення перевезень комунальним транспортом на автобусних маршрутах загального користування;

- забезпечення 90% регулярності руху на автобусних маршрутах, оновлення рухомого складу автобусного парку, у тому числі автобусами з низьким рівнем підлоги, які пристосовані для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями;

- передбачення коштів за рахунок бюджетів усіх рівнів на компенсаційні виплати за перевезення пільгових категорій громадян автомобільним та залізничним транспортом;

- залучення коштів державного бюджету та з інших джерел на будівництво автодоріг;

- запровадження автоматизованої системи оплати проїзду (АСОП) на автобусних маршрутах загального користування, які обслуговуються приватними перевізниками;

- забезпечення належного технічного та санітарного стану автобусних зупинок загального користування та облаштування їх автоматизованими електронними інформаційними табличками руху автобусів;
- модернізація і подальший розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури та логістичного потенціалу шляхом: будівництва, реконструкцій, капітального та поточного ремонтів автомобільних доріг за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів;
- вжиття заходів щодо сприяння руху електропотягів приміського сполучення.

Розвиток дозвільної системи та ЦНАП

Пріоритетні завдання та заходи:

- впровадження надання адміністративних послуг в онлайн форматі та з використанням Порталу Дії;
- надання послуг внутрішньо переміщеним особам (реєстрація місця проживання);
- розширення переліку надання адміністративних послуг, з урахуванням змін законодавства України;
- спрощення етапів надання адміністративних послуг, за рахунок впровадження комплексних послуг;
- створення власної бази збереження даних, придбання серверного обладнання;
- забезпечення взаємодії власної бази даних та загальнодержавних реєстрів.

Споживчий ринок та захист прав споживачів

Основні завдання та заходи

- підвищення рівня інформованості та правової обізнаності населення у сфері захисту прав споживачів; недопущення необґрунтованих цінових коливань на споживчому ринку;
- здійснення контролю за додержанням вимог законодавства у сфері торгівлі, ресторанного господарства, ринків, побутового обслуговування населення;
- розширення асортименту товарів місцевих підприємств переробної промисловості та сільськогосподарських підприємств на продовольчому ринку;
- створення умов для продажу сільськогосподарської продукції безпосередньо її виробниками;
- протидія незаконному обігу підакцизних товарів та проведення заходів щодо виявлення та припинення діяльності нелегальних об'єктів із виробництва та обігу підакцизної продукції;
- моніторинг стану облаштування будівель підприємств торгівлі, побутового обслуговування населення, закладів ресторанного господарства та ринків засобами доступності для маломобільних груп населення;
- створення умов для розвитку мережі фірмової торгівлі місцевих товаровиробників;
- підвищення якості торговельного та побутового обслуговування населення, розвиток прогресивних форм торгівлі; сприяння розвитку книгорозповсюдження;
- недопущення проявів стихійної торгівлі.

Житлове будівництво та розвиток житлово-комунального господарства

Пріоритетні напрямки розвитку галузі:

- продовження реалізації заходів з реконструкції, капітального та поточного ремонту доріг (в т. ч. доріг з ґрунто-щебеним покриттям, внутрішньо-дворових та внутрішньо-квартальних під'їзних доріг, пішохідних тротуарів) на території населених пунктів Олександрійської територіальної громади;
- реалізація заходів з благоустрою, в т. ч. утримання зелених насаджень та квітників; зріз аварійно небезпечних, сухостійних та фаутичних дерев; будівництво, переоснащення, дооснащення та ремонт ігрових дитячих та спортивних майданчиків на загальноміських територіях та в кварталах житлової забудови; створення зон відпочинку в місцях загального користування та житлової забудови; комплексний благоустрій та озеленення дворів багатоповерхівок;
- реалізація заходів з капітального ремонту, модернізації та реконструкції (в т. ч. енергоефективної) в багатоквартирних будинках і гуртожитках різних форм управління;

- добудова (реконструкція, капремонт) об'єктів житлового фонду, які протягом тривалого терміну не використовуються за призначенням, з наступним наданням житла особам, які вимушено перемістились у період воєнного стану;

- продовження реалізації заходів Програми «Дороги Олександрії на 2020-2030 роки», розробка та виконання Програми з благоустрою м. Олександрії; Програми енергозбереження та комплексної модернізації вуличного освітлення м. Олександрія Кіровоградської області та пригороді 2023-2026 рр., Програми експертного обстеження, модернізації, капітального ремонту та заміни ліфтів у багатоквартирних будинках і гуртожитках м. Олександрії на 2021-2025 рр., Програми спільного фінансування та підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків на території Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 рр.;

- реалізація заходів з благоустрою в складі цільових програм за напрямком та шляхом залучення інвестицій.

Виконання завдань з: покращення експлуатаційних характеристик об'єктів житлового фонду та інженерно-транспортної інфраструктури, забезпечення безпеки дорожнього руху; підвищення комфорту проживання, скорочення обсягів споживання паливно-енергетичних ресурсів, покращення екологічної обстановки, приведення рівня поведінки з відходами до вимог чинного законодавства, забезпечення ефективної беззбиткової діяльності комунальних підприємств.

Цивільний захист

Цивільний захист здійснюється з метою реалізації державної політики для забезпечення безпеки та захисту населення і територій, матеріальних і культурних цінностей та доквілля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період; для попередження та подолання наслідків надзвичайних ситуацій.

Основні завдання:

- забезпечення реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки на об'єктах суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління та які можуть створити реальну загрозу виникнення аварії;

- розроблення та забезпечення реалізації програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;

- організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території громади, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій.

Розвиток старостинських округів. Основні завдання та заходи:

- розчистка річки Інгулець по всій території с. Піщаний Брід, с. Ізмайлівка з виготовленням проектної документації;

- ремонт мостів: через річку Інгулець с. Піщаний Брід; через річку Овнянка між сполученням сіл Пустельникове та Новий Стародуб; через річку Овнянка між сполученням сіл Пустельникове та Гайок;

- ремонт водогону в селах Ізмайлівка та Піщаний Брід;

- капітальний ремонт, проведення та встановлення водопостачання до закладів соціальної сфери.

- капітальний ремонт мосту по вулиці Дружби в селі Голоківка; розчистка русла річки Бешка в селах Голоківка та Іванівка,

- встановлення опалення в Будинку культури; встановлення відеоспостереження в громадських місцях; ремонт дорожнього покриття вулиць: Дружби, Сонячної, Миру; ремонт тротуарів по вулицях Дружби, Садова та Павла Кравченка; встановлення сучасних зупинок громадського транспорту та облаштування скверів.

- ямковий ремонт вуличного покриття в с. Звенигородка; ремонт вуличного покриття в с. Марто-Іванівка по вул.Лугова.

Розвиток еко-мережі та збереження біорізноманіття

Основні завдання та заходи:

- посилення самоврядного контролю за охороною, захистом і використанням земель;
- реалізація заходів Регіональної екологічної програми «Ліси Кіровоградщини на 2021-2025 роки» та Комплексної програми охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки;
- закріплення полезахисних лісових смуг за землекористувачами і землевласниками, угіддя яких межують з ними; створення захисних лісових насаджень на еродованих землях;
- забезпечення потреб споживачів внутрішнього ринку в лісосировині;
- охорона тваринного світу; проведення роз'яснювальної роботи з громадськістю щодо правил пожежної безпеки.

Зменшення екологічного навантаження на довкілля

Основні завдання та заходи:

- покращення стану поверхневих вод шляхом проведення модернізації очисних споруд;
- виконання заходів у галузі охорони атмосферного повітря; розробка та впровадження ефективних заходів з управління відходами; залучення громадськості до природоохоронної діяльності;
- виконання заходів, пов'язаних із запобіганням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків, включаючи проти повеневий захист сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- здійснення належного контролю за надходженнями орендної плати за користування водними об'єктами; належне забезпечення централізованим водопостачанням та водовідведенням; здійснення лабораторного контролю якості питної води для забезпечення потреб населення усіх територій Олександрійської територіальної громади;
- дотримання нормативних санітарно-захисних зон та відстаней до інших об'єктів, що є джерелами забруднення навколишнього середовища.

Переліки інвестиційних та інфраструктурних проєктів, реалізацію яких передбачається здійснювати у 2024 році за рахунок коштів державного, обласного та місцевого бюджетів інвестиційного спрямування по Олександрійській територіальній громаді та інвестиційних проєктів, реалізація яких буде здійснюватися у 2024 році у реальному секторі економіки та інших сферах діяльності та які передбачають створення робочих місць по Олександрійській територіальній громаді – відповідають ЦСР та узгоджуються зі стратегічними цілями державної екологічної політики.

4. Основні показники Програми економічного і соціального розвитку Олександрійської територіальної громади на 2024 рік

№ з/п	Показник	2022 рік, факт	2023 рік, очікуване	Проєкт програми на 2024 рік	2024 рік порівняно з 2023 роком, %
1.	Індекс промислової продукції, усього, % до попереднього року	126,1%	74,6%	112,5%	X
2.	Обсяг реалізованої промислової продукції у відпускних цінах підприємств усього, млн. грн	2985	2227,55	2506,3	112,5%
3.	Оборот роздрібною торгівлі, млн. грн	1763,6 5	1906,5	2301,2	120,7%
4.	Індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі, у % до попереднього року	111,4	108,1	120,7	X
5.	Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, грн	12900	13400	13800	103%
6.	Темп зростання (зниження) середньомісячної заробітної плати штатних працівників, у % до попереднього року	118%	104%	103%	X
7.	Працевлаштовано громадян на нові робочі місця, осіб	276	350	450	129,0

II. Характеристика поточного стану довкілля, у т. ч. здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

1. Загальні відомості

1.1. Природно - географічні та кліматичні умови

Олександрійська територіальна громада знаходиться в центральній частині України і входить до складу Кіровоградської області.

Має вигідне географічне розташування – перетин двох основних автомагістралей і двох залізниць.

Центр Олександрійської територіальної громади м. Олександрія розташований на сході області, на відстані 75 км на північний схід від Кропивницького.

До складу громади входять населені пункти:

- село Видне
- село Гайок
- село Головківка
- село Головківське
- село Звенигородка
- село Іванівка
- село Ізмайлівка
- село Королівка
- село Марто-Іванівка
- селище міського типу Олександрійське
- місто Олександрія
- село Олександро-Степанівка
- село Піщаний Брід
- село Пустельникове

По діаметру проходить автошлях "Київ - Дніпро".

Місто протинають три річки: Інгулець, Березівка та Бешка, що течуть з півночі на південь, збудована перша черга каналу "Дніпро-Кривий Ріг".

Через громаду проходять дві європейські автомобільні дороги E-50 та E-584, залізниця, яка з'єднує місто з іншими областями України та з іншими країнами.

Клімат помірно-континентальний. Літо тривале та жарке, зима коротка, малосніжна. Абсолютна максимальна температура +35,6° влітку, а мінімальна -32° взимку. Оподи за рік розподіляються нерівномірно, за літній період випадає кількість опадів 336 мм, за холодний - 177 мм.

У зимові місяці переважають північні та північно-східні вітри. Влітку господарюють вітри північні та північно-західні. Природно-кліматичні умови громади сприятливі для

виращування озимої пшениці, кукурудзи, цукрових буряків, картоплі та інших культур, а також садівництва й овочівництва.

На території громади знаходиться 18 лісових масивів.

Площа Олександрійської територіальної громади становить 24024,4707 га.

Із загальної площі земель:

- землі сільгосппризначення - 14605,4329 га
- ліси та лісовкриті площі - 1934,254 га
- забудовані землі - 2195,4204 га
- землі під водою - 354,6528 га

1.2. Основні дані про ТГ

Країна:	Україна
Область:	Кіровоградська
Код КОАТУУ:	UA35080050000038829
Населення:	87677 осіб
Площа	260.3 км ²
Щільність населення:	297 осіб/км ²
Тел. код:	+38 (05235)
Поштовий індекс:	28000
грунти	Чорноземи звичайні середньогумусні та малогумусні
корисні копалини	Буре вугілля, поклади графіту, поклади глини, поклади граніту, піску, гнейси, суглинки, кварцити
клімат	Помірно-континентальний
водні ресурси	Річки: Інгулець, Бешка, Березівка, Войнівське водосховище на річці Інгулець, ставки, родовища підземних вод

1.3. Адміністративно-територіальний устрій ТГ

Районний центр/адміністративний центр ТГ	-
Кількість міст	1
Кількість селищ міського типу	1
Кількість селищ	-
Кількість сіл	12
Кількість сільських рад	-
Кількість міських територіальних громад	1
Кількість міських рад територіальних громад	1
Кількість селищних територіальних громад	-
Кількість селищних рад територіальних громад	-
Кількість сільських територіальних громад	4
Кількість сільських рад територіальних громад	-

1.4. Відстань

До найближчої залізничної станції	В місті Олександрія є залізнична станція «Олександрія», до вузлової станція «Користівка» - 12 км., в 25 км від Олександрії розташована станція «Королівка»
Автошляхами:	-
до м.Кропивницький	79 км
до м. Києва	324 км
Залізницею:	-
до м.Кропивницький	99 км
до м. Києва	353 км

1.5. Інфраструктура ТГ

Дороги:	Загальна протяжність автомобільних доріг 476 км, у т.ч: державного значення 33,3 км; місцевого значення 442,7 км
Газопроводи:	всього 120,919 км, з них: високого тиску: 37,430 км середнього тиску: 18,936 км низького тиску: 64,553 км
Кабельні лінії зв'язку	78 км

1.6. Основні підприємства району/ТГ

Кількість юридичних осіб, усього	684 од.
Промислові підприємства:	55 од.
у т.ч. з переробки сільгосппродукції	6 од.

1.7. Відомості про найбільші промислові підприємства

Назва підприємства	Основний вид діяльності
ТОВ «Електромеханічний завод «Етал»	Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури
ТОВ «РСВ-Етал»	Виробництво іншого електричного устаткування
ТОВ «Етал-Електроцит»	Виробництво іншого електричного устаткування
ТОВ Технопарк Етал»	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
ТОВ «Етал-Контактор»	Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури
ТОВ «Торговий Дім «Укрнасоссервіс»	Виробництво промислових насосів
ТОВ «Зернарі»	Виробництво зерна, борошна, круп
ТОВ «ЗПТУ «Віра-Сервіс-Інтермаш»	Виробництво підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування, оброблення металів та нанесення покриття на метали, механічне оброблення металевих виробів
ТОВ «Лізава»	Виробництво вузлів та деталей до сільськогосподарського машинобудування
ТОВ «Катеринославські меблеві майстерні»	Виробництво ортопедичних матраців
Тов «НВО «ОКРОС»	Виробництво вантажопідйомних кранів і механізмів.
ПП «Славяночка»	Виробництво хлібобулочних та кондитерських виробів
ВК ПрАТ «Оболонь»	Виробництво слабоалкогольних, безалкогольних напоїв та виробів з пластмаси
ТОВ «Олександрійська машинобудівна група»	Лиття металів, виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства, оброблення металів та нанесення покриття на метали, механічне оброблення металевих виробів, виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування
ТОВ «Олександрійські лазерні технології»	Послуги з механічного оброблення виробів металевих
ТОВ «Завод «Олександрійська ливарна компанія»	Лиття металів
КП «Теплокомуненерго»	Виробництво теплової енергії
ТОВ «Підйомно-транспортне устаткування»	Виробництво кранів та частин устаткування підйимального та вантажно-розвантажувального, надання послуг з ремонту й технічного обслуговування устаткування підйимального та вантажно-розвантажувального
ТОВ «Олександрійський завод підйомнотранспортного обладнання»	Виробництво кранів та кранового обладнання

ПрАТ «Олександрійська фабрика діаграмних паперів»	Виробництво діаграмної продукції
ТОВ «ПВ ГРУП Україна»	Виробництво вузлів та деталей до сільськогосподарського машинобудування
ТОВ «Агроленд – запчастина»	Виробництво вузлів та деталей до сільськогосподарського машинобудування
ТОВ «Ренесанс – тех»	Виробництво вузлів та деталей до сільськогосподарського машинобудування
ПП «УніверсалКранСервіс»	Виробництво кранів та кранового обладнання
ТОВ «Автотехпром»	Виробництво хімічних реагентів
Назва підприємства	Основний вид діяльності

1.8. Інформація про АПК громади

Кількість суб'єктів господарювання, основним видом діяльності яких є сільське господарство	30 од.
--	--------

1.9. Відомості про найбільші агроформування

Назва підприємства	Основний вид діяльності
СФГ «Ріта»	Вирощування зернових та технічних культур
ТОВ «Украгроком»	Вирощування зернових та технічних культур
ФГ «Степ»	Вирощування зернових культур
ФГ «Задесенець»	Вирощування зернових та технічних культур
ФГ «Джерело 2»	Вирощування зернових та технічних культур

1.10. Об'єкти соціальної сфери

Заклади освіти:	-
Дошкільні заклади	16 од.
Денні загальноосвітні навчальні заклади	10 од.
Навчально-виховні комплекси	7 од.
Дитячі позашкільні установи	2 од.
Професійно-технічні навчальні заклади	1 од.
ВНЗ III-IV рівня акредитації	-
ВНЗ I-II рівня акредитації	5 од.
Заклади охорони здоров'я:	-
Лікарняні заклади	3 од.
Лікарські амбулаторно-поліклінічні заклади	22 од.
ФАПи	19 од.
Аптечні заклади	49 од.
Заклади культури:	-
Клубні заклади	7 од.
Бібліотеки	16 од.
Музеї	1 од.
Спортивні об'єкти:	-
Стадіони	3 од.
Спортивні майданчики	110 од.
Спортивні зали	23 од.
Футбольні поля	9 од.
Плавальні басейни	1 од.
Тренажерні зали	5 од.
Заклади соціального захисту	3 од.
Об'єкти торгівлі:	380 од.
Підприємств-юридичних осіб	35 од.

Фізичних осіб	345 од.
Заклади ресторанного господарства, усього	43 од.
у т.ч. що мають обладнання для приготування їжі	25 од.
Заклади побутового обслуговування з надання послуг:	135 од.
перукарні	56 од.
лазні	-
з ремонту взуття, одягу	15 од.
з ремонту та пошиття одягу	16 од.
з ремонту складної побутової техніки	5 од.
з ремонту та технічного обслуговування транспортних засобів	35 од.
з ремонту годинників та ювелірних виробів	5 од.
хімічної чистки виробів	-
пральні	3 од.
Готелі:	4 од.
«Сапфір»	35 ліжкомісць
«Аут»	13 ліжкомісць
«Дружба»	54 ліжкомісць
«У Федора»	15 ліжкомісць
АЗС/АГЗЗ	14 од.
Ринки:	3 од.
продовольчі	-
непродовольчі	-
змішані	3 од.

2. Кліматичні умови території громади

2.1. Клімат помірно-континентальний. Літо тривале та жарке, зима коротка, малосніжна. Абсолютна максимальна температура $+35,6^{\circ}$ влітку, а мінімальна -32° взимку. Опади за рік розподіляються нерівномірно, за літній період випадає кількість опадів 336 мм, за холодний - 177 мм. У зимові місяці переважають північні та північно-східні вітри. Влітку господарюють вітри північні та північно-західні. Природно-кліматичні умови громади сприятливі для вирощування озимої пшениці, кукурудзи, цукрових буряків, картоплі та інших культур, а також садівництва й овочівництва.

Зима м'яка, з частими відлигами, а літо спекотне. У другій половині літа часто встановлюється антициклонний тип погоди з високими температурами повітря до $+38^{\circ}\text{C}$ та тривалими посухами.

За кліматичну норму, що сформована для періоду 1961-1990 років (період рекомендований Всесвітньою метеорологічною організацією для моніторингу зміни клімату) середня річна температура становила $7,9^{\circ}\text{C}$, найнижча вона у січні – $-5,4^{\circ}\text{C}$, найвища – у липні – $+20,2^{\circ}\text{C}$ дані наведено у таблиці 3.1.

Середньорічна температура в найтепліші роки (1967 р., 1975 р., 1989 р.) становила $+9,6 - 10,3^{\circ}\text{C}$. Середньорічна кількість опадів - 498 мм. Максимальна кількість їх випадала у теплий період року (близько 70%). Середньорічна відносна вологість повітря становила – 73 - 76%.

Найнижча середньомісячна температура повітря в січні ($-15,1^{\circ}\text{C}$) зафіксована у 1963 році, а найвища ($+1,6^{\circ}\text{C}$) у 2007 році. Дані про середню температуру повітря ($^{\circ}\text{C}$) за період усереднення 1961-1990 років та опади наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1
Температура повітря (°C) та кількість опадів (мм) за період 1961-1990 роки

Показник	Місяць											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Середня температура, (°C)	-5,4	-4,3	0,4	8,7	15,2	18,5	20,2	19,6	14,4	8,7	1,9	-2,3
Кількість опадів, (мм)	33	31	29	35	44	62	76	48	36	26	37	41

2.2. Вплив зміни клімату на території громади

Основні кліматичні показники, які зафіксовані на метеостанції у м. Знам'янка біля м. Олександрія, наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2
Основні кліматичні показники у 2023 році

Місяць	Середня температура	Максимальна температура	Мінімальна температура	Середня швидкість вітру	Кількість опадів усього	Максим. глибина снігу
1.	-2.4 °	+9.3°	-22.2°	2.7 м/с	55.5 мм	9 см
2.	-4.4 °	+9.7°	-18.6°	2.7 м/с	54.4 мм	10 см
3.	+1.7 °	+14.7°	-8.9°	2.7 м/с	25.9 мм	8 см
4.	+7.6 °	+21.9°	-0.9°	2.4 м/с	38.3 мм	-
5.	+15 °	+26.7°	+2°	2.7 м/с	68.4 мм	-
6.	+19.7 °	+32.5°	+8.7°	2.2 м/с	117 мм	-
7.	+23.7 °	+32.4°	+13°	1.9 м/с	81.9 мм	-
8.	+21.7 °	+33.4°	+11.6°	2.2 м/с	36 мм	-
9.	+13.6 °	+28.1°	+2.1°	2.1 м/с	49.4 мм	-
10.	+7.9 °	+15.1°	+2.1°	1.5 м/с	0 мм	-

За даними, які зафіксовані, відбувається стійке підвищення температури повітря (максимальної, мінімальної, середньої).

Середня місячна температура повітря у лютому, березні, червні, липні та жовтні 2021 року була однією із найвищих для цих місяців за весь період інструментальних спостережень за погодою порівняно з кліматичною нормою.

Кількість опадів порівняно з кліматичною нормою практично не змінилася, проте спостерігається зміна характеру випадання опадів. Опали випадають найчастіше влітку і восени у вигляді дощів. За теплий період (червень-жовтень) випадає в середньому 280-335 мм, за холодний (листопад-березень) – 125-140 мм. У той же час у степовій зоні мають місце бездощові періоди тривалістю 30-40 днів. Середня річна швидкість вітру за період була нижчою на 0,6 м/с, порівняно з кліматичною нормою.

Клімату властиві і небезпечні явища погоди – такі, як сильні зливи, град, ожеледь, пилові бурі тощо. Нерідким явищем у степовій зоні є пилові або чорні бурі та суховії до 25-30 м/с, характерні для осінньо-літнього періоду, які завдають великих збитків господарству зменшенням або повною загибеллю врожаю.

2.3. Стан атмосферного повітря

Серед найбільших забруднювачів атмосферного повітря в області за видами економічної діяльності є: переробна промисловість – 57,7% загального обсягу викидів, сільське, лісове та рибне господарство – 16,3%, добувна промисловість і розроблення кар'єрів – 13,6%, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 5,1%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність - 3,4%.

У 2021-23 рр. за даними спостережень рівень забруднення атмосферного повітря характеризувався: збільшенням показників по пилю у м. Олександрії.

Перебільшення середньорічних концентрацій в м. Олександрії спостерігалися по пилю в 1,4 рази, що пояснюється великим транзитом автомобільного транспорту через територію громади. Середньорічні концентрації інших визначуваних інгредієнтів по м. Олександрії були нижче рівня ГДК. Максимальні концентрації інших інгредієнтів були нижче рівня ГДК і не викликали загрозу життєдіяльності людини.

Основними забруднювачами атмосферного повітря у громаді є підприємства: аграрного сектору - ТОВ "УКРАГРОКОМ, енергетики – КП «Теплокомуненерго», ТОВ «Каярд». Випадків високого забруднення та екстремально високого забруднення в атмосферному повітрі не спостерігалось.

Негативний вплив на стан атмосфери протягом 2023 року здійснюється внаслідок бойових дій та війни з росією.

Таблиця 2.3

Динаміка викидів стаціонарними джерелами в атмосферне повітря, в т. ч. щільність та на душу населення, у 2023 році

	Всього, т	У % до 2020 року	Збільшення/ зменшення	Щільність викидів, кг	Обсяги викидів у розрахунку на душу населення, кг
			(-) проти 2020		
Кіровоградська область	11091,6	103,8	402,6	451,1	12,2
Олександрійський район	2500,9	111,5	258,5	*	*

Таблиця 2.3.1

Основні забруднювачі атмосферного повітря за 2023 рік

№	Назва об'єкта	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік	
		усього викидів, т/рік	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %			очікуване	фактичне
1.	ТОВ «УКРАГРОКОМ»	246,635	100,0	9,8	7	92,1-96,0	0,03	0,03
2.	КП «Теплокомуненерго»	100,342	100,0	4,01	ГОУ відсутня	ГОУ відсутня	перевищення відсутні	перевищення відсутні

За інформацією КП «Теплокомуненерго» Олександрійської міської ради, підприємством проведено лабораторні дослідження на межі житлової забудови згідно з затвердженими програмами виробничого контролю, перевищень нормативів гранично – допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на діючих стаціонарних джерелах не виявлено.

Таблиця 2.3.2

Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі

Назва забруднюючої речовини	Місто	Середньорічний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
1	2	3	4	5	6
Пил	м. Олександрія	0,21	0,15	0,5	0,6
Діоксид сірки		0,0185	0,05	0,5	0,049
Розчинені сульфати		0,01	*	*	0,03
Діоксид азоту		0,03	0,04	0,2	0,08
Сажа		0,05	0,05	0,15	0,18

Таблиця 2.3.3

Щільність викидів в атмосферне повітря по відношенню до території

Найменування	Од. виміру	Показник
Щільність викидів в атмосферне повітря по відношенню до території міста	т/кв.км	4820
Кількість викидів в атмосферне повітря на одну особу, що проживає в місті	кг/на душу населення	3

2.3.1. Заходи, які сприяють зменшенню викидів CO₂, а також зменшення рівню шуму на здоров'я мешканців громади по Програмі:

- оновлення рухомого складу громадського транспорту - у червні 2022 року комунальне підприємство «Олександрійський транспорт» (КП «ОЛЕКС-ТРАНС») розпочало свою роботу та почало обслуговувати автобусні маршрути №№ 2/1, 5/1, 5/2 та 11, придбано 5 сучасних європейських автобусів зі стандартами ЄВРО-6. Наприкінці 2023 року підприємством придбано ще один сучасний автобус для подальшого використання на автобусних маршрутах загального користування.

- організація ефективної та оптимальної маршрутної мережі міських та приміських автобусних маршрутів на території громади;

- озеленення населених пунктів громади.

2.4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Стан атмосферного повітря. Контроль за забрудненням атмосферного повітря в м. Олександрії проводить лабораторія спостереження за забрудненням атмосфери II групи Кіровоградського центру з гідрометеорології на одному посту за 5 інгредієнтами: пил, діоксид сірки, діоксид азоту, розчинені сульфати, сажа.

Перевищення середньомісячної концентрації у 2023 році спостерігалось по пилу, на рівні ГДК по сажі. Основними причинами, що зумовлюють незадовільний стан якості атмосферного повітря, є недотримання підприємствами режиму експлуатації пилогазоочисного обладнання, нездійснення заходів зі зниження обсягу викидів забруднюючих речовин до встановлених нормативів, недостатнє впровадження новітніх технологій та значне збільшення кількості транспортних засобів, зокрема тих, що вичерпали строк придатності.

Радіаційний стан. За даними пунктів спостережень Кіровоградського обласного центру з гідрометеорології істотних відхилень від рівня експозиційної дози гамма-випромінювання у 2023 році не відмічалось.

3. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини

Захворюваність населення на хвороби органів дихання знизилась на 2 %. Разом з тим, небезпечними для здоров'я дітей є також викиди шкідливих речовин, як від стаціонарних, так і пересувних джерел. За умов забруднення атмосферного повітря знижуються адаптивні можливості дитячого організму, що призводить до зміни дихальних функцій і збільшення рівня легеневої патології. Викиди токсичних речовин спричиняють серцево-судинні та інші захворювання.

Також залишається відкритим питання інтенсивності шумового забруднення (промисловий шум, шум транспорту), які призводять до фізіологічних і психологічних негативних наслідків на нервову систему, сон, емоції, працездатність.

Збільшується показник захворюваності у дітей на алергічний риніт. Показник захворюваності у дітей на бронхіальну астму знизився на 14,5%.

Моніторинг за атмосферним повітрям буде продовжуватися для подальшого вивчення та встановлення зв'язку впливу забруднюючих речовин атмосферного повітря на стан здоров'я населення. Враховуючи одиничну кількість невідповідних нормативів за результатами досліджень, можна констатувати те, що вплив атмосферного повітря на здоров'я населення громади є незначним.

4. Водні ресурси

На території громади – 3 середні річки: Інгулець, Бешка, Березівка.

Підземні води:

Питні та технічні підземні води для господарсько-питного і виробничо-технічного водопостачання розвідані на ВК ПрАТ «Оболонь».

За хімічним складом ґрунтові води належать до гідрокарбонатних, гідрокарбонатно-сульфатних, деколи сульфатно-гідрокарбонатних, калієвих та натрієвих.

Загальна жорсткість води складає - 1,5-8 мг-екв./дм³.

Підземні мінеральні води:

Підземні мінеральні води області відносяться до типу радонових і використовуються для зовнішнього застосування у лікувальних цілях, розвідані на двох ділянках, кількість запасів складає 483 куб.м/добу. Петрівську ділянку експлуатує комунальне підприємство "Знам'янська обласна бальнеологічна лікарня", Олександрійське родовище не використовується.

Питна вода транспортується на значну відстань водогоном «Дніпро-Кіровоград» (всього довжина 120 км до м. Кропивницького).

Водопостачання та водовідведення: Забезпечує Олександрійське ВКГ ОКВП «Дніпро-Кіровоград», яке обслуговує – 41,0 тис. осіб. Середня реалізація води в рік - 3 млн.м³. Водопостачання та водовідведення - централізоване та цілодобове. Надійність водопостачання та водовідведення – висока.

Водопостачання. Загальна потужність, тис.куб.м / добу – 48. Довжина водопровідних мереж 288,6 км.

Водовідведення. Пропускна спроможність очисних споруд, тис.куб.м / добу - 22,8. Довжина каналізаційних мереж 130,8 км.

Серед забруднювачів, які здійснювали скид недостатньо очищених (забруднених) зворотних вод, підприємств громади не виявлено, крім ОКВП «Дніпро-Кіровоград» (Олександрійське ВКГ).

Технічний стан практично всіх каналізаційних очисних споруд потребує їх модернізації або реконструкції.

Якість поверхневих вод: здійснюється моніторинг масивів поверхневих вод на 6 масивах, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення, із них один – в суббасейні Нижнього Дніпра та один – в суббасейні Середнього Дніпра.

За результатами гідрохімічних вимірювань встановлено, що якість поверхневої води в контрольних створах відповідала нормативам екологічної безпеки для водойм, що використовується для господарсько-питного водопостачання, за винятком, в окремих випадках, таких показників, як біологічне споживання кисню (далі - БСК) (норма - 3,0 мгО₂/дм³), магній (норма 40,00 мг/дм³), лужність (норма 0,5- 6,5 мг екв/дм³), сухий залишок (норма 1000,00 мг/дм³), водневий показник (норма - 6,5-8,5 рН), жорсткість (норма 7,0 мг екв/дм³), сульфати (норма 500,00 мг/дм³).

Кисневий режим всіх річок задовільний. Концентрація розчиненого кисню не знижувалася нижче рівня ГДК. Вміст біогенних елементів групи азоту в басейні перебуває також значно нижче ГДК.

Мікробіологічна оцінка якості вод з огляду на епідемічну ситуацію: епідемічна ситуація залишалась відносно стабільною.

Якість питної води: забір води здійснюється з відкритих водозаборів м. Олександрія, (з Кременчуцького водосховища). Під наглядом Держпродспоживслужби області перебуває 284 водогони, які забезпечують населення централізованим водопостачанням, та 2788 джерел нецентралізованого водопостачання (2686 громадських колодязів, 98 артезіанських свердловин, 4 каптажі – дані по області).

Дослідження якості питної води здійснюються акредитованими лабораторіями: ОКВП «Дніпро-Кіровоград».

ОКВП «Дніпро-Кіровоград» забезпечено якість питної води відповідно до вимог ДСанПіНу 2.2.4-171-10 без внесення корективів у технологію очистки питної води.

Як свідчать результати досліджень, практично вся природна питна вода потребує очищення та знезараження.

Заходи щодо покращення стану водних об'єктів.

ОКВП «Дніпро-Кіровоград» продовжувалася співпраця зі Світовим банком в рамках:

- виконано роботи з реконструкції водоводу Центральний та водоводу від камери №44 до ВНС «Зона 2А»; проєктів «Реконструкція водопровідних насосних станцій»; «Реконструкція каналізаційних насосних станцій»; «Впровадження системи автоматизації та диспетчеризації ОКВП «ДніпроКіровоград»;

- здійснювалося виконання проєктів з охорони водних ресурсів шляхом будівництва та реконструкції каналізаційно-очисних споруд: «Реконструкція II нитки напірного каналізаційного колектора від КНС №1 Ново-Пилипівська до Марто-Іванівських каналізаційних очисних споруд м. Олександрія» (1,8 млн.гривень).

Для вирішення проблеми підтоплення територій міста продовжена робота з чищення та ремонту каналізаційних колекторів підземної зливової каналізації. Виконані роботи на 6 вулицях. Проведене гідродинамічне очищення 829 м/п мереж на суму 409,064 тис. грн.

5. Лісові ресурси

Лісова рослинність представлена переважно широколистяними лісами. Фрагменти сосново-дубових лісів трапляються на борових терасах річок.

В загальній кількості переважають твердолистяні породи (дуб, ясен) – 90%, хвойні насадження – 7%, м'яколистяні насадження – 2%; інші деревні породи та чагарники – 1%.

Одним із найбільших лісних масивів є Чорний ліс, розташований на правому березі верхів'я р. Інгулець.

Ліси виконують переважно екологічні функції як то водоохоронні, захисні, рекреаційні. Експлуатаційні ліси відсутні.

На території громади знаходиться два лісових масиви: Звенигородський лісовий масив загальною площею 287 га і лісовий масив біля Будинку ветеранів загальною площею 83 га.

На даний час більшість колишньої лісостепової частини розорано. Враховуючи знаходження у степовій зоні, де середньорічна кількість опадів становить лише 400-430 мм, великі амплітуди крайніх температур, висока фізіологічна сухість повітря, розорювання степів викликає прогресуючі процеси водної і вітрової ерозії.

Заходи щодо покращення та відтворення лісових ресурсів.

Здійснювалася реалізація заходів регіональної екологічної програми "Ліси Кіровоградщини", у рамках якої проводяться заходи:

- створення захисних лісових насаджень на еродованих землях;
- охорони тваринного світу та боротьби з браконьєрством.

З метою збереження лісів та поліпшення якісного складу лісових насаджень, державними лісогосподарськими підприємствами проводяться наступні заходи:

- лісовідновлення;
- лісозахисні заходи;
- лісовпорядкування та лісогосподарські роботи;
- створюються протипожежні розриви, проводиться озеленення населених пунктів;
- проводяться рейди по виявленню порушників;

Щороку у м. Олександрія організується ярмарок з продажу саджанців та іншого садивного та посівного матеріалу; приймаються рішення з організації торгівлі на території громади новорічними ялинками для належної організації та контролю за дотриманням вимог законодавства.

Відповідно до рішення міської ради від 24 грудня 2020 року № 30 була затверджена Програма з благоустрою міста Олександрії на 2021-2025 роки, тому проведення на території Олександрії природоохоронних заходів є життєво необхідним, оскільки забезпечує для мешканців та гостей міста комфортні умови проживання. Міська влада разом з підпорядкованими установами та організаціями забезпечує реалізацію природоохоронних заходів, пріоритетними напрямками яких є:

- проведення заходів з озеленення міста;
- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів;
- виявлення та ліквідація несанкціонованих стихійних звалищ на території міста;
- запобігання забрудненню підземних та поверхневих вод;
- зменшення викидів забруднюючих речовин та покращення стану атмосферного повітря;
- охорона земель і ґрунтів від водної ерозії та інших видів деградації;
- запобігання паркуванню автотранспорту на тротуарах, газонах, зелених зонах міста;
- створення системи екологічної освіти та інформування населення про стан навколишнього природного середовища.

Кожного року висаджується та утримується близько 1500 тис. дерев та кущів, висаджується близько 5000 тис. квітів власного вирощування, відбувається облаштування та озеленення площ, парків і скверів.

КП «Муніципальна безпека Олександрійської міської ради» регулярно контролює стан довкілля та дотримання умов забезпечення протипожежного захисту на території міста.

У 2023 році КП «Муніципальна безпека Олександрійської міської ради» склала 35 протоколів за фактом виявлених порушень щодо спалювання сухої рослинності.

6. Збереження різноманіття

Біорізноманіття - це різноманітність усіх видів живих організмів, включаючи тварин, рослин, водних жителів, птахів, водоростей, грибів і т.д., які, взаємодіючи між собою, утворюють різноманітність екосистем.

Будь-яка людська діяльність так чи інакше шкодить природним ареалам життя тварин, птахів, рослин та морських організмів, тому постає питання про збереження біорізноманіття та його захист.

Основою у сфері збереження біорізноманіття стала Конвенція про біологічне різноманіття, яку започаткували в 1992 році під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля, яка передбачає стале, невиснажливе використання компонентів біологічного різноманіття таким чином і такими темпами, які не приводять у довгостроковій перспективі до вичерпання біологічного різноманіття, тим самим зберігаючи її властивість задовольнити потреби теперішнього і майбутнього поколінь і відповідати її сподіванням.

12 лютого 2021 року у Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України відбулося перше онлайн-засідання робочої групи з розроблення проєкту Стратегії охорони біорізноманіття до 2030 року. «Стратегія стане основою для всіх рішень у природоохоронній галузі та має відповідати Конвенції про охорону біологічного різноманіття, Європейському зеленому курсу, а також іншим міжнародним документам», - зазначили в міністерстві.

Основні заходи для збереження біорізноманіття на популяційно-видовому рівні є:

- підтримка природного стану популяцій, попередження розповсюдження хвороб, шкідників і паразитів серед видів природної флори та фауни;
- збереження внутрішньо-популяційного генетичного різноманіття природних популяцій, у тому числі збереження та відтворення генофонду мисливських тварин і природних рослинних ресурсів;
- збереження або відновлення чисельності та ареалів природних популяцій видів рослин, грибів і тварин, у тому числі занесених до Червоної книги України та міжнародних переліків рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення;
- розширення мережі природно-заповідних територій.

6.1. Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття

Основними загрозами біологічного та ландшафтного різноманіття є: викиди в атмосферне повітря, забруднення поверхневих та підземних вод, ґрунтова та повітряна ерозія, підтоплення або осушення територій, розорюваність земель, нерівномірна забудова територій тощо.

Антропогенна діяльність призводить до знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення), глобальної зміни клімату, екологічно незбалансованої експлуатації, поширення чужорідних видів, розповсюдження хвороб та шкідників.

Актуальними є питання з охорони і раціонального використання земельних ресурсів, захисту і реабілітації ґрунтів.

Порушення екологічно-допустимих співвідношень площ ріллі, природних кормових і лісових угідь негативно відбивається на стійкості агроландшафтів. Надмірна розораність угідь та майже цілковите припинення виконання комплексу робіт із захисту ґрунтів призводять до розвитку ерозійних і деградаційно-руйнівних процесів.

Природні ландшафти і близькі до них за сучасним станом території та об'єкти складають близько чверті від загальної площі, найменшою мірою антропогенної трансформації зазнали землі, зайняті лісами, водами, болотами, чагарниками, луками, степовим різнотрав'ям тощо, і вони мають скласти основу для формування екологічної мережі.

Значних втрат генофонду рідкісних видів лікарських та декоративних рослин завдає неконтрольована експлуатація їх ресурсів.

Основними причинами зменшення рівня біорізноманіття є відсутність збалансованого функціонування господарської діяльності, зокрема це пов'язано із приватизацією землі, внаслідок чого відбуваються зміни складу, структури ґрунтів, розорення пасовищ, сіножатей, цінних природних територій.

Загрозами для лісової рослинності є: випалювання сухої рослинності у весняний період, що призводить до виникнення лісових пожеж, погіршення технології заготівлі та трелювання деревини, всихання соснових лісів, самовільні рубки. Чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин, в тому числі із «червонокнижним» статусом, є насамперед людський фактор. Однією з причин зниження популяції мисливських звірів і птахів є браконьєрство.

Внаслідок нераціонального використання природного біорізноманіття продовжує відбуватися процес втрати його біологічної стійкості і витіснення цінних видів флори та фауни.

Згадані причини зниження біорізноманіття необхідно брати за основу під час обґрунтування диференційованих заходів щодо його охорони.

Одним з методів мінімізації сучасних загроз біорізноманіття є оцінка впливу на довкілля планованої діяльності. Реалізувати зазначений метод дозволить удосконалення правового забезпечення, у частині врахування питань збереження біорізноманіття під час прийняття управлінських рішень.

6.2. Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є обов'язковою умовою сталого (збалансованого) розвитку кожної території та країни.

Сучасний стан збереження біорізноманіття вимагає невідкладних заходів для його збереження та призупинення загальної тенденції зниження чисельності майже усіх видів тварин і рослин.

Рішенням Кіровоградської обласної ради від 30 березня 2021 року № 86 затверджена Комплексна програма охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки (далі - Програма).

Програмою передбачено виконання природоохоронних заходів для вирішення пріоритетних завдань охорони довкілля області та раціонального використання природних ресурсів за рахунок коштів державного та обласного бюджетів по 7 напрямках, у тому числі заходів щодо збереження та розширення природно-заповідного фонду.

«Червона книга» – це державний документ про сучасний стан видів тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення, та про заходи щодо їхнього збереження й наукового обґрунтованого відтворення. До неї вносять види тварин і рослин, які постійно чи тимчасово (наприклад, перелітні птахи) мешкають у природних умовах на території України або в межах її територіальних вод.

Для кожного із занесених до «Червоної книги України» видів наведені дані про їхнє поширення, особливості будови, функціонування, життєвий цикл, чисельність у природі, вжиті заходи охорони або ті, що плануються, тощо.

Для підтримання загального екологічного балансу, збереження найбільш цінних природних комплексів, різноманітності ландшафтів і генофонду рослинного й тваринного світу Кіровоградської області та Олександрійської ТГ проводився комплекс природоохоронних заходів, а саме:

- розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду області;
- розробка первинної документації державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- проведення наукових досліджень з виявлення та обґрунтування доцільності заповідання цінних природних територій Кіровоградської області.

Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є обов'язковою умовою сталого (збалансованого) розвитку.

Тваринний та рослинний світ, незважаючи на значну господарську освоєність території та фрагментацію природних біотопів, залишається відносно багатим. Цьому сприяє географічне положення, яку з південного заходу на північний схід перетинає природна межа між Лісостепом і Степом.

Тваринний та рослинний світ Кіровоградської області є різноманітним. На території Кіровоградщини виявлено 368 видів, у тому числі: ссавців – 65, птахів – 279, плазунів – 13, амфібій – 11, наземних хребетних тварин із 413 видів, відомих для Дніпровсько-Бузького лісостепового зоогеографічного району.

Природна рослинність займає 15-16% площі території області та представлена лісовим, степовим, лучним, болотним і водним типами рослинності.

7. Утворення та накопичення відходів

Відходи є одним з найбільш вагомих факторів забруднення навколишнього середовища і негативного впливу на всі компоненти довкілля.

У загальній кількості відходів, що утворилися, найбільшу питому вагу склали тверді побутові відходи.

Таблиця 7.1

Динаміка утворення побутових та подібних відходів

Найменування	2018	2019	2020
Утворення відходів у розрахунку на 1 км ² , т/км ²	8,2	7,1	6,8
Утворення відходів у розрахунку на 1 особу, кг/особу	211,0	185,7	178,1

Проблеми утворення і поводження з відходами є надзвичайно гострими. Нераціональне використання ресурсів, застарілі технології й відсутність сфери вторинної переробки сприяють утворенню великих об'ємів відходів, зберігання яких потребує вилучення значних земельних ділянок. Зберігання та накопичення відходів є джерелом тривалого негативного впливу на стан здоров'я людей і якість навколишнього природного середовища.

7.1. Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)

Відсутність ефективної системи поводження з відходами зумовлює накопичення їх значної кількості у місцях видалення, що призводить до антропогенного навантаження на довкілля, забруднення його основних компонентів: землі, водних ресурсів та атмосферного повітря, погіршення умов проживання населення.

Небезпечні відходи становлять особливу небезпеку для життя населення та стану навколишнього природного середовища.

Через відсутність полігонів для видалення небезпечних відходів та фінансові труднощі щодо передачі відходів часто небезпечні відходи зберігають на території підприємств.

Не менш гострою, ніж у попередні роки, залишається проблема екологічно безпечного збирання, видалення твердих побутових відходів.

За результатами аналізу показників розвитку сфери поводження з побутовими відходами, проведеного на основі інвентаризацій місць видалення відходів, виявлено функціонування об'єктів сфери твердих побутових відходів (далі – ТПВ) з порушенням вимог діючого природоохоронного законодавства, а саме:

- більшість сміттєзвалищ експлуатуються за відсутності щодо них проектно-кошторисної документації;
- у населених пунктах не здійснюється роздільне збирання відходів;
- у сільських та селищних населених пунктах не визначаються обсяги відходів, які видаляються на сміттєзвалища;
- не облаштовано під'їзні шляхи до сміттєзвалищ та дизбар'єри на в'їздах до них;
- не обладнано системи контролю за станом підземних вод та ґрунтів;
- відсутні системи збирання фільтрату та біогазу тощо.

У 2021 році проведено оновлення контейнерного парку для видалення твердих побутових відходів по громаді – 25 од.

Окрім цього, Олександрійською громадою облаштовано 3 од. контейнерних майданчиків закритого типу.

На виконання доручень голови облдержадміністрації здійснюється моніторинг стану ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ та стихійних смітників, які утворюються на територіях населених пунктів області.

Таблиця 7.1.1

Інформація про кількість сміттєзвалищ (полігонів) станом на 01 січня 2023 року

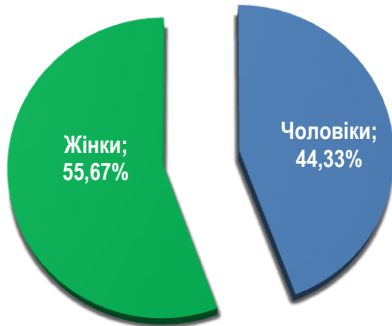
№ з/п	Назва	Кількість сміттєзвалищ	Кількість паспортизованих МВВ внесених до обласного реєстру, од.
Сміттєзвалища			
1	Олександрійський район:	70	60
	Олександрійська міська ОТГ	4	4

Примітка. Сміттєзвалище на території м. Олександрія паспортизоване.

8. Населення громади

Чисельність наявного населення громади станом на 01.01.2022 року за інформацією Головного управління статистики в Кіровоградській області складає 85307 осіб. Додатково станом на 01.10.2023 зареєстровано 11203 ВПО.

Структура населення за статтю:

Вікова структура:

Загальний коефіцієнт скорочення чисельності населення на 1000 осіб наявного населення є від'ємним і склав – -14 проміле.

Середня очікувана тривалість життя при народженні склала 70,11 роки.

На середню очікувану тривалість життя при народженні впливає вікова структура населення. Збільшується кількість населення старшого віку, а молодшого – зменшується. У віковій структурі чисельності постійного населення: 0-15 років становила 15,8% , у віці 16- 59 років – 58,7%, у віці 60 років і старше – 25,4%.

Природний рух населення характеризувався суттєвим перевищенням числа померлих над живонародженими, за останні роки зменшується рівень народжуваності, що простежується як в абсолютних, так і у відносних показниках.

Водночас збільшується питома вага дітей, народжених жінками середньої і старшої репродуктивних груп, що свідчить про «старіння материнства». Якщо у 2015 році показник середнього віку матері при народженні дитини становив 26,3 років, у 2019 році – 27 років, то у 2020 році – 27,2 років та збільшився на 0,9 років.

Молодь як соціально-демографічна група (вік 15-34 роки) складала майже чверть 23,7% від загальної чисельності усього населення і має тенденцію до зменшення: станом на 01 січня 2020 року - 23,8%, на 01 січня 2019 року - 24,9%, на 01 січня 2012 року - у 26,9%.

Природний приріст населення з 1990 року залишається від'ємним, різниця по абсолютній величині між показником народжуваності і смертності залишається значною. Показник природного приросту у 1991 році становив по області – -2,8, у 1992 році – -3,8, у 2010 році – -7,0, у 2012 році – -5,5, у 2014 році – -6,3, у 2015 році – -6,9, у 2016 році – -7,7, у 2017 році – -8,1, у 2018 році – -8,9, у 2019 році – -9,6 у 2020 році – -11,4 на 1000 осіб наявного населення.

Загальний рівень смертності складав 17,9 осіб на 1000 наявного населення.

Непрямо вплив на показник чине також спадковість (на 18-22%), стан довкілля (на 17-20%), якість та доступність медичної допомоги (на 8-10%), соціально-економічні фактори способу та стилю життя населення (побуту, умов праці, харчування, відпочинку, способу життя, наявності шкідливих звичок) (на 49-53%).

Одним із важливих факторів зміни чисельності населення є міграція. Кожна її хвиля забирає певну частину молодого, талановитого та перспективного населення країни. Проблеми працевлаштування, безробіття, низького рівня життя – усе це є безпосереднім

каталізатором збільшення відтоку населення з країни, як трудових мігрантів, так і студентської молоді – наймобільнішої категорії населення.

Відчутно впливає на формування і зміну структури населення і внутрішньодержавна міжрегіональна міграція. Найвища інтенсивність постійної міграції припадає на великі міста та високо-індустріальні області.

Міграційні процеси, що активно посилюються серед молоді, негативно впливають на демографічну та економічну ситуацію. Частка осіб серед населення у віці 15-19 років зменшується, більш ніж в інших вікових групах. Найбільше негативне міграційне сальдо серед жінок.

Найбільший негативний вплив як на міграційні процеси, так і на природний рух населення здійснює війна з росією, що викликало зовнішню міграцію населення з території громади (виїзд за кордон), збільшення негативного сальдо народжуваності, але з іншого боку кількість наявного населення збільшилася за рахунок внутрішньої міграції ВПО.

9. Охорона здоров'я

Галузь у 2023 році працювала стабільно, надаючи послуги на належному рівні. Одним з основних заходів розвитку галузі охорони здоров'я в 2023 році була реорганізація комунальних медичних закладів у повноцінні суб'єкти господарської діяльності - комунальні підприємства та укладання договорів за програмою медичних гарантій з Національною службою здоров'я України, а саме :

проведено злиття КНП «ЦПМСД Олександрійської міської ради» та КП «ЦПМСД м. Олександрії» в одне комунальне підприємство та створено при підприємстві пункт невідкладної медичної допомоги населенню.

До мережі закладів, підпорядкованих управлінню охорони здоров'я міської ради, входять: «Центральна міська лікарня м. Олександрії» Олександрійської міської ради, «Дитяча міська лікарня» Олександрійської міської ради, «Центр первинної медико-санітарної допомоги м. Олександрії» Олександрійської міської ради, в складі якого 20 амбулаторій загальної практики сімейної медицини (АЗПСМ), «Міська стоматологічна поліклініка» Олександрійської міської ради, КНП «Олександрійська центральна районна лікарня Олександрійської міської ради».

Діють заклади, що утримуються з обласного бюджету: КНП «Олександрійська психіатрична лікарня Кіровоградської обласної ради», «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф у Кіровоградській області Кіровоградської обласної ради», Олександрійський міськміжрайонний відділ Державної установи «Кіровоградський обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України» та КЗ «Олександрійський медичний фаховий коледж» Кіровоградської облради.

Всі лікувальні заклади мають ліцензії на медичну практику та заключили договори з НСЗУ.

Головною проблемою галузі є недостатність лікарських кадрів. Фактори, які обумовлюють виникнення даної проблеми: зниження престижу професії медичного працівника; черга на житло.

При затвердженій граничній чисельності лікарських посад 468,25 од. у комунальних підприємств, підпорядкованих управлінню охорони здоров'я Олександрійської міської ради, станом на 01.01.2023 року було затверджено по закладах штатних посад лікарів – 436,5 од, зайнято фактично – 335,5 посад, фізичні особи становлять – 291 чол. Забезпеченість лікарями становить 76,9%. На сьогодні 68 працюючих лікарів віком більше 61 року, що становить 23,1% від загального числа працюючих лікарів.

У 2022-2023 роках у рамках програми Президента України «Велике будівництво»: було облаштовано кисневу станцію, проведено реконструкцію приймального відділення та завершено капітальний ремонт будівлі інфекційного відділення комунального підприємства «Центральна міська лікарня м. Олександрії Олександрійської міської ради».

10. Фізична культура і спорт

Одним з головних завдань залишається залучення населення до занять фізичною культурою та спортом, збереження колективів фізичної культури і спорту, спортивних клубів, забезпечення проведення міських змагань, збереження та поліпшення матеріально-технічної бази фізкультурно-спортивних установ та закладів.

До мережі спортивних закладів громади входять: комунальний заклад «ДЮСШ № 2» відділу молоді та спорту міської ради та понад 15 громадських фізкультурно-спортивних організацій, які зареєстровані і співпрацюють з відділом молоді та спорту міської ради.

У галузі працює 144 ос., у т.ч. інструктори у ДНЗ – 2 ос., вчителі з фізвиховання у школах – 40 ос., тренери ДЮСШ – 29 ос., викладачі з фізвиховання у ЗВО та ЗПТО – 21 ос., тренери в спортивних організаціях – 50 ос.

Популяризується 14 олімпійських та 10 неолімпійських видів спорту, якими охоплені понад 2,7 тис. осіб, працює комунальний заклад «ДЮСШ № 2» відділу молоді та спорту міської ради, проведено понад 50 спортивно – масових заходів, в яких взяло участь майже 4,5 тис. учасників. Це чемпіонати та першості міста, турніри, спортивні ігри молоді міста, відкриті першості спортивних закладів, спортивні заходи присвячені датам і дням, комплексні заходи.

Розвиток фізичної культури і спорту на території громади забезпечується наявністю матеріально-технічної бази:

- 3 футбольні стадіони, 22 спортивні зали,
- 17 приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять,
- 6 майданчиків з синтетичним покриттям для гри в міні-футбол,
- 5 мультифункціональних майданчиків з синтетичним покриттям,
- 10 футбольних полів, 20 майданчиків з нестандартним тренажерним обладнанням,
- 10 майданчиків з тренажерним обладнанням,
- 44 ігрових майданчиків для різних видів спорту, 8 стрілецьких тирів,
- 1 плавальний басейн та 1 споруда зі штучним льодом.

Розроблено заходи щодо подальшого їх утримання та використання.

З метою створення в громаді сприятливих умов для самореалізації та розвитку в рамках проєкту «Молода енергія громад» за кошти гранту від Юнісеф відремонтовано та облаштовано молодіжний простір за адресою: проспекту Соборний, 95.

Незважаючи на весь комплекс вжитих заходів, значним залишається рівень захворюваності і смертності населення, у першу чергу на серцево-судинні захворювання, злоякісні новоутворення та зовнішні причини смерті.

Показник загальної смертності залишається високим, що значною мірою зумовлено постарінням населення. За 1991 рік загальний показник смертності становив 15,2‰, за 2017 рік та за 2018 рік – 16,3‰, за 2021 рік – 17,9 ‰ на 1000 жителів (Україна – 14,7‰).

Аналіз структури смертності за причинами смерті показує, що перше місце посідали хвороби системи кровообігу, друге – новоутворення, третє – зовнішні причини смерті, а саме: 62,5% від всіх смертей складають смерті від хвороб системи кровообігу; 11,7% - смерті від злоякісних новоутворень; 5,6% - смерть від нещасних випадків, отруєнь і травм; 3,6% - від хвороб органів травлення; 3,3 % - від хвороб органів дихання.

Наявна мережа закладів з надання медичної допомоги населенню, їх оснащеність медичним обладнанням і технікою створюють потенційні умови для поліпшення якості надання медичних послуг, збереження стану здоров'я населення, призупинення негативних тенденцій у демографічній ситуації.

11. Земельні ресурси громади

Таблиця 11.1

Структура земельного фонду

Загальна площа земель, га	24024,4707
з них:	-
землі сільгосппризначення	14605,4329
ліси та лісовкриті площі	1934,254
забудовані землі	2195,4204
землі під водою	354,6528

Відповідно до Закону України «Про екологічну мережу України» складовими елементами екомережі є землі неінтенсивного сільськогосподарського використання, землі водного, лісового, природно заповідного фонду.

За категоріями земель каркасом екологічної мережі є саме землі лісового фонду, сіножаті та пасовища.

Переважають чорноземи потужні мало гумусні із вмістом гумусу 5% та середньо гумусні із вмістом гумусу трохи більше 5,5 %. Значні площі займають чорноземи різною мірою реградовані, а також чорноземи опідзолені, темно-сірі опідзолені та рідше сірі опідзолені ґрунти.

11.1. Мінеральні та природні ресурси:

1. Буре вугілля – фактичні розвідані потужності покладів 207,5 млн. тонн.
2. Поклади графіту (Балахівське родовище)
3. Поклади глини, граніту і піску
4. Підземні запаси питної води
5. Підземні джерела радонової води
6. Гнейси
7. Суглинки
8. Кварцити
9. Мережа вільних земельних ділянок

11.2. Охорона земель

Для реалізації завдань з охорони земель необхідне відновлення державної програми з охорони земель та реалізація заходів Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель, затвердженої розпорядженням КМУ від 19 січня 2022 р. № 70-р, а саме:

- 1) оптимізувати структуру земельних угідь; зменшити сільськогосподарську освоєність (на 5 відсотків) та розораність території (на 10 відсотків); оптимізувати структуру агроландшафту;
- 2) підвищити продуктивність сільськогосподарських угідь шляхом раціонального застосування органічних, органо-мінеральних та мінеральних добрив і хімічних меліорантів на кислих та солонцевих ґрунтах; збільшити площі земель із природними ландшафтами до рівня, достатнього для збереження ландшафтного і біологічного різноманіття;
- 3) здійснити консервацію деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель; зменшити загрозу земельним ресурсам від деградаційних процесів та сприяти досягненню нейтрального рівня деградації земель;
- 4) зберегти захисні лісові насадження, вжити заходів до їх відновлення;
- 5) посилити державний характер землеустрою і вдосконалити управління у галузі використання та охорони земель;
- 6) установити обмеження щодо використання земель.

Здійснення комплексу організаційних, правових, еколого-економічних та інших заходів дасть змогу зменшити рівень розораності території, створити стійку систему нарощування біо-ресурсного потенціалу земель і підвищити економічну ефективність їх використання. Пріоритети зі збереження земель по сферах:

- 1) економічній - підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва в умовах реформування земельних відносин;
- 2) екологічній - раціональне використання та охорона земель, збереження природних ландшафтів, дотримання екологічно допустимих рівнів та режимів використання земель;
- 3) соціальній - створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, усунення відмінностей в умовах життєдіяльності, поліпшення умов праці і життя населення.

Результати досліджень проведених під час розробки Програми.

Прогноз екологічної ситуації

1. Кліматичний прогноз

Кліматичний прогноз ООН для територій Центральної України невтішний: до 2030 року середньорічна температура може зрости більше ніж на 0,5 °С, а кількість опадів – зменшитись на 14 мм/рік.

Це може призвести до негативних наслідків, зміни господарського напрямлення в АПК, суттєвих змін у демографії, зайнятості, що буде викликане змінами у структурі та напрямках діяльності промисловості.

2. Водні ресурси та зрошення

Збільшення температури повітря та зменшення обсягу опадів однозначно призведе до збільшення потреби сільського господарства у зрошенні для утримання урожайності.

Обсяги інвестицій у встановлення та відновлення систем зрошення будуть залежати від економічної державної політики, міжнародної підтримки, рішення по ринку землі та ін.

При оптимістичному сценарії розвитку сільського господарства, незважаючи на воєнний стан, буде відбуватись використання води на зрошення, а це може значно збільшити навантаження на водні екосистеми, з яких відбувається забір води та значно зросте вимивання біогенних речовин із пахотних земель.

Прогноз - відбудеться збільшення земель, що зрошуються, до 50%; із пропорційним збільшенням витрат свіжої води на зрошення.

3. Прогноз використання води на господарсько-питні потреби

Зміна клімату також може вплинути на обсяги використання води населенням на господарсько-питні потреби. Зі збільшенням температури, більше води витрачається на побутовому рівні, наприклад, на підтримання гігієни, на питні потреби.

Якщо прийняти середню потребу у воді на одиницю населення сталою величиною, то загальний показник використання свіжої води на господарсько-питні потреби можливо спрогнозувати.

Три сценарії щодо зміни обсягу потреби свіжої води на господарсько-питні потреби населення в залежності від зміни чисельності населення при фіксованому відносному середньому споживанні:

- 1) оптимістичний, передбачає скорочення населення - споживання води на господарсько-питні потреби скоротиться на 15%, що дозволить знизити навантаження на очисні споруди та джерела водопостачання;
- 2) середній (базовий), передбачає часткове зменшення населення - споживання води на господарсько-питні потреби скоротиться на 11,5%, що дозволить дещо знизити навантаження на очисні споруди та джерела водопостачання;
- 3) песимістичний, передбачає стабілізацію чисельності населення за рахунок ВПО - споживання води на господарсько-питні потреби стабілізується, що практично ніяк не відобразиться на навантаженні водоочисних споруд та джерел водопостачання, на фоні збільшення потреб на інші галузі, наприклад, зрошення.

На основі статистичних даних країн, що проводили політику економії води населенням, можливо очікувати зміни у обсягах використання води на господарсько-побутові потреби на 1 людину в межах 10% за 10 років.

Таким чином, ріст обсягу використання води на 1 людину внаслідок кліматичних змін не зможе суттєво вплинути на загальний обсяг використання води на господарсько-питні потреби при проведенні політики економії води.

4. Прогноз використання свіжої води на виробничі потреби

Наступний за обсягом споживач води - промисловість. Громада має розвинуту харчову промисловість (переробка сільськогосподарської сировини), є підприємства машинобудування, підприємство хімічної промисловості. Річні водні потреби промисловості – величина, що коливається із спадною тенденцією, як мінімум, протягом останніх 7 років. Цей тренд також корелює із скороченням населення громади і погіршенням економічного становища внаслідок воєнних дій в країні. Існує три сценарії розвитку профілю використання води на промисловість:

- 1) оптимістичний, який передбачає зниження антропогенного навантаження через скорочення потреб промисловості на 10%. З економічної точки зору це буде означати зниження промислового потенціалу, в т. ч. - зменшення населення, погіршення якості води;
- 2) середній (базовий), передбачає поступове скорочення середньої потреби води для промисловості на 13%. Передбачає збереження тенденцій у розвитку промисловості на теперішньому рівні;
- 3) песимістичний, який передбачає не таке суттєве скорочення потреб промисловості. В результаті, середній обсяг потреб промисловості у воді знизиться несуттєво, і стабілізується біля теперішнього рівня.

Також не можна виключати вірогідність зміни тренду в напрямку зростання при успішній державній економічній політиці.

5. Розвиток ситуації з водними ресурсами

Існує три загальні сценарії розвитку ситуації з водними ресурсами: оптимістичний, середній (базовий), та песимістичний.

Найбільш реалістичний – середній (базовий), якій передбачає збереження більшості тенденцій і відсутність суттєвих реформ у сфері водокористування.

Оптимістичний сценарій передбачає позитивний збіг обставин. Песимістичний сценарій передбачає негативний збіг обставин, при якому негативні процеси переважають позитивні.

Таблиця 5.1

Загальна характеристика сценаріїв розвитку

Показник	Оптимістичний сценарій	Середній (базовий)	Песимістичний сценарій
Середньорічна температура	Ріст на ~ 0,5°C		
Річні опади	Зменшення на ~ 14 мм		
Клімат та гідрологія	Зміщення меж кліматичних зон на північ, зниження обсягу місцевого стоку, збільшення гідротермічного коефіцієнту		
Використання води на зрошення	Ріст на 50%	Ріст на 100%	Ріст на 150%
Господарсько-питні потреби при нинішньому відносному споживанні свіжої води	Зменшення на 20%	Зменшення на 10%	Не зміниться
Відносне споживання води на господарсько-питні потреби на 1 особу	Зменшення у межах 10%		
Загальне використання води на господарсько-питні потреби при базовому сценарії зміни чисельності населення	Зменшення на 22%	Зменшення на 18%	Зменшення на 14%
Використання води на промислові потреби	Зменшення на 20%	Зменшення на 10%	Не зміниться
Загальне використання води	Зменшення на 15%	Зменшення на 5%	Ріст на 2%
Обсяг нормативно очищених зворотних вод	Зменшення на 10%	Зменшення на 20%	Зменшення на 25%
Річний обсяг добрив на с/г угіддях	Ріст на 15%	Ріст на 20%	Ріст на 25%
Концентрація забруднюючих речовин у поверхневих водоймах	Ріст у межах 10%	Ріст у межах 15%	Ріст у межах 25%
Біологічне різноманіття водних екосистем	Зменшення/зміна на 5%	Зменшення/зміна на 7%	Зменшення/зміна на 10%
Здатність екосистем до самовідновлення	Незначні порушення	Часткові та локальні порушення	Значне порушення
Рекреаційний потенціал області	Зменшення кількості водойм із високим рекреаційним потенціалом, погіршення санітарних умов більшості рекреаційних зон		

Примітка. Проведення економічного та демографічного розвитку громади неможливе без відновлення та збереження водних ресурсів.

6. Поводження з відходами. Прогноз утворення відходів до 2030 року

Таблиця 6.1

Загальна характеристика поведження з відходами

Кількісна оцінка послуги збору, вивозу та захоронення сміття	Од. вим.	Значення
Об'єм зібраних ТПВ всього	тис.куб.м	112,10
Об'єм зібраних ТПВ від населення всього	тис.куб.м	90,50
Об'єм захоронених ТПВ	тис.куб.м	112,10
Частка захоронених ТПВ в загальному об'ємі зібраних ТПВ	%	100,00

Об'єм зібраних ТПВ в розрахунку на одного мешканця в рік	куб.м/особу	1,00
Середньорічні норми накопичення ТПВ на 1 мешканця	куб.м/особу	1,76

Таблиця 6.2

Прогноз утворення відходів до 2030 року

Найменування	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Кількість населення, тис. чол.	88,20	87,90	87,70	86,83	85,97	85,12	84,28	83,44	82,62	81,80	80,99
Обсяг ТПВ від населення, тис. м ³	90,5	92,90	95,47	97,36	99,29	101,25	103,26	105,30	107,39	109,51	111,68
На 1 ос./ м ³ ТПВ	1,026	1,057	1,089	1,121	1,155	1,190	1,225	1,262	1,300	1,339	1,379
Залучення населення до роздільного збору ТПВ, %	0	0	0	2,5	5	9	15	21	30	38	48
Обсяги ТПВ при впровадженні роздільного збору, тис. м ³	90,50	92,90	95,47	96,14	96,80	96,70	95,51	94,24	91,28	88,71	84,88

Примітка.

- Для обчислень попередніх прогнозів кількості утворення ТПВ враховувалося збільшення на 3% ТПВ щороку, природне зменшення населення громади відповідно до показників та темпів зменшення його за минулі роки.
- Для оптимістичного прогнозу залучений показник роздільного збору сміття, згідно Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року. Сплановано залучити до роздільного збору сміття до 2030 року до 50% населення і вилучити з ТПВ до 50% ресурсоцінних компонентів. Такого результату можна досягти за рахунок впровадження системного роздільного збору сміття.

7. Прогноз демографічної ситуації

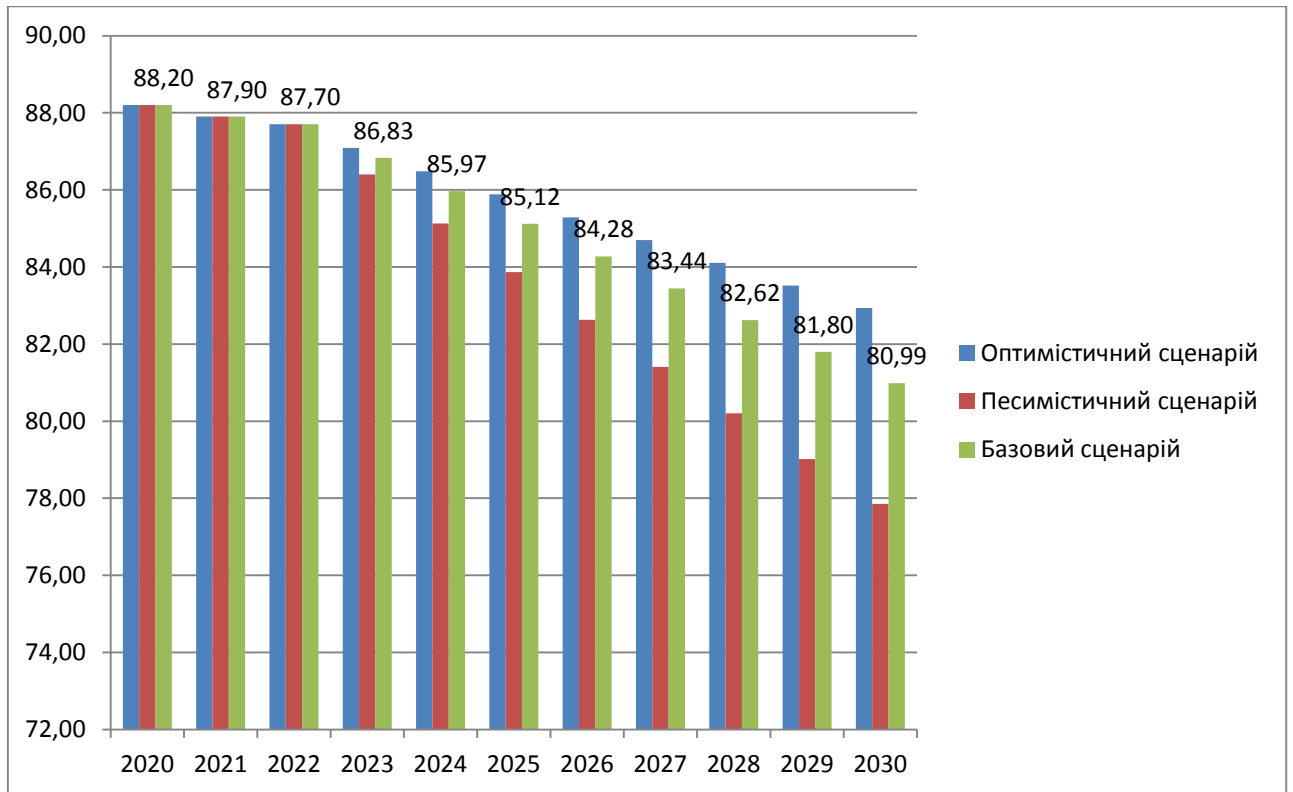
Аналіз статистичних даних, які описують демографічні процеси, а також ймовірні тенденції змін статеві-вікової структури, показників народжуваності, смертності та міграції населення дозволили здійснити прогноз чисельності населення та середньої очікуваної тривалості життя при народженні на період до 2030 року.

Таблиця 7.1

Прогнозування чисельності наявного населення Кіровоградської області на період до 2030 року проведено за 3 варіантами

Населення, тис. чол/рік	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Оптимістичний сценарій	88,20	87,90	87,70	87,09	86,48	85,88	85,29	84,69	84,11	83,52	82,94
Песимістичний сценарій	88,20	87,90	87,70	86,40	85,13	83,87	82,63	81,41	80,21	79,02	77,85
Базовий сценарій	88,20	87,90	87,70	86,83	85,97	85,12	84,28	83,44	82,62	81,80	80,99

Базовий сценарій - найбільш вірогідний, а песимістичний та оптимістичний - нижня та верхня межі динаміки демографічних показників:

За результатами проведеного науково-аналітичного дослідження встановлено, що показники демографічної ситуації залежать від комбінованого впливу багатьох факторів: воєнний стан в країні та міграційні процеси, фізіологічних, шлюбно-сімейних, соціальних, економічних, культурних та ін.

Проведений аналіз дозволив ідентифікувати основні демографічні проблеми, що потребують розв'язання у рамках реалізації ДДП, а саме:

- 1) стійка спадна тенденція чисельності населення;
- 2) висока концентрація наявного населення у м. Олександрія;
- 3) диференціація за показниками питомої ваги міського населення, міграції та демографічного навантаження та зниження кількості народжених;
- 4) зростання частки осіб старшої вікової групи (65 і більше років) у структурі постійного населення та низький рівень середньої очікуваної тривалості життя при народженні у чоловіків (на 10 років менший, ніж у жінок);
- 5) статеві-віковий дисбаланс у структурі населення.

До основних напрямів поліпшення демографічної ситуації відповідно до стратегічних пріоритетів розвитку віднесено:

- 1) розвиток інфраструктури (молодіжне житлове будівництво, дорожня інфраструктура, соціальна інфраструктура) та створення інноваційно-інтегрованих структур;
- 2) створення НРМ, залучення релокованих підприємств для забезпечення молоді робочими місцями з високою заробітною платою та ін.

8. Прогноз змін у довкіллі при не затвердженні Програми

У разі, якщо Програма не буде затверджена, екологічні проблеми і поточний стан довкілля залишаться незмінними:

- забруднення атмосферного повітря та поверхневих вод не зміниться;
- залишаться: наявні несанкціоновані сміттєзвалища; низький рівень роздільного збирання та сортування відходів; недостатній рівень екологічних знань населення;
- високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру;
- паркові зони та зони відпочинку продовжують залишатися не облаштованими;
- зростання рівня захворюваності населення громади.

У випадку, якщо Програму не буде затверджено, а заходи з охорони атмосферного

повітря не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря, кліматичні умови території більш ймовірно залишаться на рівні сучасних показників.

Але за умов нарощування об'ємів виробництва промислових підприємств та АПК є ризик погіршення якості атмосферного повітря, який може призвести до зниження якості екологічних показників стану довкілля. При цьому, рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію до зростання, що може знизити рівень комфортного проживання населення.

Програмою визначено ряд заходів, які спрямовані на покращення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату:

- 1) активізація технічної модернізації та інноваційної діяльності в промисловому виробництві;
- 2) оновлення та переоснащення підприємств агропромислового комплексу;
- 3) зменшення забрудненості атмосферного повітря шляхом підвищення екологічності рухомого складу транспорту;
- 4) підвищення рівня екологічності та енергоефективності, забезпечення розвитку інфраструктури в галузі електричного транспорту;
- 5) сприяння проведенню робіт із стандартизації та сертифікації продукції, забезпечення досягнення високих стандартів якості, безпеки, екологічності продукції та товарів місцевого виробництва;
- 6) сприяння у реалізації проєктів щодо виробництва енергії з нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії, впровадження енергоефективних технологій і обладнання;
- 7) здійснення технічного переоснащення житлово-комунальної галузі на основі впровадження енергоефективних технологій;
- 8) продовження роботи з реконструкції і модернізації систем централізованого водопостачання та водовідведення;
- 9) поліпшення стану пожежної та техногенної безпеки;
- 10) реалізація заходів Регіональної екологічної програми «Ліси Кіровоградщини на 2021-2025 роки»;
- 11) реалізація заходів Комплексної програми охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки;
- 12) розробка системи моніторингу та контролю якості повітря.

Є ризик погіршення якісного стану ґрунтів без виконання наступних заходів:

- 1) здійснення контролю за станом дотримання вимог земельного законодавства;
- 2) збереження та відтворення родючості ґрунтів;
- 3) оптимізація землекористування, системна протидія ерозійним процесам;
- 4) поповнення бази електронного реєстру земельних ділянок, що знаходяться у власності і користуванні громадян, бази даних договорів оренди та автоматизованої бази даних державного земельного кадастру;
- 5) розробка проєктів землеустрою еколого-економічного обґрунтування сівозмін;
- 6) проведення заходів, спрямованих на охорону земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів за рахунок коштів, які надійшли в порядку відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва та знаходяться на спецрахунках відповідних рад;
- 7) виконання заходів, пов'язаних із запобіганням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків, включаючи протиповіневий захист сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- 8) проведення робіт із розчистки і регулювання річок.

Якщо Програму не буде затверджено, біорізноманіття залишиться на сталому рівні, але впровадження заходів з охорони навколишнього природного середовища може позитивно вплинути на чисельності різних видів флори та фауни.

Ймовірні зміни стану геологічних та гідрографічних умови, якщо ДДП не буде

затверджено - Програмою не передбачається реалізація завдань та заходів, які можуть призвести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище.

Тому у випадку, якщо ДДП не буде затверджено, стан геологічного та гідрологічного середовища залишаться на рівні сучасних показників.

Але без впровадження заходів Програми щодо переоснащення виробництва на основі впровадження інноваційних проєктів, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів; реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд, тобто без належного очищення стічних вод, існує ризик активізації небезпечних явищ та процесів.

З метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання у Програмі визначено ряд заходів щодо вирішення проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів:

- 1) ведення державного обліку водокористування, водного кадастру, паспортизація водних об'єктів;
- 2) виконання заходів, пов'язаних із запобіганням шкідливої дії вод і ліквідацією її наслідків, включаючи протиповеневий захист;
- 3) проведення робіт із розчистки річок;
- 4) здійснення контролю за надходженнями орендної плати за користування водними об'єктами.
- 5) продовження роботи з реконструкції і модернізації систем централізованого водопостачання та водовідведення.

Якщо вищезазначені заходи Програми не будуть реалізовані, існує загроза погіршення якісного стану водних ресурсів через потрапляння забруднених стічних вод до водних об'єктів, а подальший розвиток житлової та громадської забудови виробничо-промислового сектору спричинятиме техногенне навантаження на водні об'єкти.

З метою забезпечення безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів визначено:

- 1) забезпечення реалізації заходів, направлених на впровадження роздільного збирання побутових відходів, забезпечення утилізації відходів, облаштування сміттєпереробних ліній або станцій та доцільності будівництва сміттєпереробних заводів;
- 2) забезпечення спеціалізованою технікою для збирання твердих побутових відходів;
- 3) впровадження роздільного збирання побутових відходів;
- 4) зменшення обсягу утворення відходів, впровадження механізмів їх переробки та повторного використання на основі новітніх технологій та виробництв;
- 5) проведення роз'яснювальної роботи з населенням громади.

У разі не виконання заходів, передбачених Програмою, фактор поводження з відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на довкілля.

Залишатиметься на низькому рівні надання послуг у сфері управління відходами, можливе збільшення кількості стихійних сміттєзвалищ, накопичення промислових відходів та погіршення санітарного стану.

З метою поліпшення здоров'я населення, забезпечення доступу усіх громадян до медичних послуг належної якості, покращення якості та доступності надання всіх рівнів медичної допомоги населенню, формування у громадян пріоритету здорового способу життя Програмою передбачається реалізація основних завдань спрямованих на:

- 1) зниження смертності населення, збільшення середньої очікуваної тривалості життя та зниження показників захворюваності;
- 2) здійснення реконструкції та капітального ремонту закладів охорони здоров'я;
- 3) вжиття заходів щодо профілактики інфікування та поширення хвороб;
- 4) забезпечення санаторно-курортним лікуванням та надання послуг з психологічної реабілітації особам з інвалідністю, ветеранам війни, учасникам АТО/ООС, усім

- громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- 5) забезпечення послугами оздоровлення та відпочинку дітей, які відповідно до статті 1 Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» потребують особливої соціальної уваги та підтримки з урахуванням карантинних обмежень;
 - б) забезпечення функціонування існуючої мережі та збільшення рівня охоплення громадян фізичною культурою і масовим спортом.

Програма передбачає комплекс завдань, спрямованих на усунення конкретних проблем, які виникли в результаті техногенного втручання.

Реалізація Програми дозволить покращити стан довкілля, забезпечить раціональне використання природних ресурсів, буде сприяти поступовому забезпеченню екологічної безпеки, усуне та знизить ризики виникнення НС.

III. Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності і здоров'я людей, які зазнають впливу.

SWOT аналіз екологічної ситуації

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Зручне географічне розташування. Сприятливий клімат для відновлювальних джерел енергії (енергії сонця, вітру)	1. Недостатнє використання промислового потенціалу. Низька інноваційна активність. Недостатня реалізація заходів з енергозбереження в житловому фонді.
2. Наявність чорноземів - одні з найбільших площ родючих земель	2. Незадовільний стан ґрунтів та ерозійні процеси. Загострення екологічних проблем
3. Забезпеченість мінеральними ресурсами	3. Недостатність забезпечення місцевими водними ресурсами, залежність від водогону «Дніпро-Кіровоград». Забруднення поверхневих і підземних вод.
4. Багатогалузевий промисловий комплекс. Розвинена харчова промисловість	4. Вичерпання звалищем ресурсу накопичення відходів, необхідність ліквідації колишнього міського сміттєзвалища ТПВ, яке межує з вул. Польовою
5. Розвинута інфраструктура, сфера послуг і торгівлі. Наявність об'єктів спорту, культури, туризму	5. Забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств і транзитного автотранспорту. Шумове, вібраційне забруднення у зонах впливу доріг, та залізничного транспорту.
6. Розвинена автотранспортна та залізнична логістика	6. Наявність кар'єрів, вуглерозрізів, що ліквідовані
7. Наявність потенційно вільних територій для розвитку рекреації	7. Від'ємна міграція кваліфікованих кадрів. Робота підприємств в режимі неповного використання виробничих потужностей
8. Відсутність великих підприємств, що забруднюють природне середовище	8. Відсутність роздільного збору сміття, необхідність впровадження сучасних технологій для прибирання вулиць, збору і переробки твердих побутових відходів
Можливості	Загрози
1. Модернізація виробничих потужностей промислових підприємств та АПК, встановлення новітніх технологій очистки шкідливих викидів від промислових підприємств. Можливість впровадження проєктів самозабезпечення власними енергоресурсами	1. Складна демографічна ситуація. Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Темпи старіння населення, природного скорочення чисельності, зростання демографічного навантаження на осіб працездатного віку
2. Контроль (моніторинг) за станом довкілля та умовами життєдіяльності і здоров'я людей	2. Забруднення ґрунтів в наслідок господарської діяльності підприємств
3. Проведення заходів, спрямованих на охорону земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів	3. Висока розораність сільськогосподарських угідь, що створює загрозу екологічній безпеці області

4. Забезпечення споживачів питною водою нормативної якості. Наявність родовища підземних вод – можливо будівництво водопостачального підприємства	4. Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин підприємств. Топографічне положення міста у заплаві р. Інгулець, що сприяє накопиченню шкідливих для довкілля речовин
5. Проведення робіт із розчистки і регулювання русел річок, відновлення сприятливого гідрологічного режиму річок Березівка та Інгулець в межах міста Олександрії, очищення масових місць відпочинку населення, пляжів	5. Замулення річок, ставків, що призводить до підняття рівня ґрунтових вод, виникнення соціальної напруги у місцях проживання людей, де мають місце процеси підтоплення повеневидами
6. Впровадження плану поводження з відходами. Можливість будівництва заводу з переробки відходів	6. Постійна загроза припинення (обмеження) водопостачання
7. Оновлення рухомого складу всіх видів транспорту	7. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
8. Розвиток використання альтернативних джерел енергії. Збільшення частки використання енергії, що виробляється з відновлювальних джерел та інших альтернативних джерел	8. Зростання кількості аварійних ситуацій через значний ступінь зносу основних засобів об'єктів інфраструктури у галузі житлово-комунального господарства. Моральний і фізичний знос систем технічної інфраструктури, необхідність модернізації системи теплозабезпечення
9. Зростання популярності сільського зеленого туризму, об'єктів культурної і архітектурної спадщини серед населення України та іноземних туристів	9. Низький рівень обізнаності населення щодо цінності територій та об'єктів природно-заповідного фонду та стану довкілля
10. Реалізація та фінансування заходів і проектів державних цільових програм та бюджетних програм. Залучення коштів державного бюджету, грантових коштів на реалізацію проектів	10. Відсутність механізмів економічного стимулювання для створення нових об'єктів природно-заповідного фонду
11. Проведення моніторингу атмосферного повітря та діагностичного моніторингу масивів поверхневих вод, забір води на яких здійснюється для задоволення питних і побутових потреб населення	11. Погіршення експлуатаційних характеристик багатоквартирних житлових будинків, небезпека утворення невідновних руйнувань конструктивних елементів будинків

Виявлені при проведенні SWOT-аналізу результати можуть бути використані при складанні проектів програм, комплексу заходів та для прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз поточного стану довкілля Олександрійської територіальної громади та SWOT-аналіз показують, що сумарний вплив від реалізації Програми є екологічно допустимим.

Програма не буде мати значного впливу на стан довкілля на території громади. Виконання Програми буде спрямовано на:

- 1) реалізацію природоохоронних заходів та виконання відповідних екологічних індикаторів;
- 2) реалізацію заходів зі встановлення новітніх технологій очистки від шкідливих викидів у всіх галузях;
- 3) створення системи поводження з ТПВ;
- 4) раціональне використання природних ресурсів, зменшення забруднення довкілля;
- 5) посилення контролю за станом навколишнього середовища.

IV. Основні екологічні проблеми Олександрійської ТГ

Громада має досить високий показник антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище.

Забруднюються повітря, води і ґрунти, збіднюється ландшафтне і біотичне різноманіття, що негативно впливає на живі організми.

Природокористування у багатьох аспектах є нерациональним та екологічно незбалансованим.

Найгострішими проблемами є тривале забруднення поверхневих та підземних вод, повітря та земель внаслідок господарської діяльності, накопичення промислових та побутових відходів.

1. Забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств і автотранспорту

Розвинений промисловий потенціал зумовлює значне техногенне навантаження на навколишнє середовище.

Особливо актуальною є проблема забрудненості атмосферного повітря шкідливими викидами (оксиди вуглецю, оксиди азоту, сірчаного ангідриду та інші) промислових підприємств. Основними забруднювачами довкілля є підприємства переробної промисловості, транспорту та зв'язку.

На стан повітря значний вплив має робота промислових підприємств та автотранспорт.

Протягом вже декілька років по м. Олександрії спостерігається постійне перевищення ГДК на рівні 1,1-1,7 по пилу. Середньорічні концентрації по пилу м. Олександрія - становили - 1,5 ГДК.

Основними проблемами забруднення атмосферного повітря продовжують залишатися застарілі технології та устаткування, на базі яких функціонують підприємства, і які вже не в змозі забезпечити дотримання встановлених законодавством нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; великі обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від неорганізованих джерел, які сприяють значній загазованості житлових районів.

2. Недостатність забезпечення місцевими водними ресурсами, значна віддаленість основних річок (Дніпро, Інгулець) від промислових центрів, нерівномірність розподілу ресурсів підземних вод.

За власним річковим стоком (без врахування транзитного), Кіровоградська область одна із найменш забезпечених в Україні. Відповідно до доповідей ООН, території, забезпеченні стоком менше ніж на 2 тис. м³/рік на 1 людину, вважаються недостатньо забезпеченими водними ресурсами. Для Кіровоградської області цей показник складає 1.1 тис. м³/рік в середньо-водний рік.

Наявні водні ресурси не забезпечують у повному обсязі потреби населення та галузей економіки, оскільки водні ресурси по території області розподілені нерівномірно.

Покриття дефіциту водних ресурсів здійснюється шляхом забору води з річки Дніпро та її подачею через водогін «Дніпро-Кіровоград».

3. Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та не відповідність джерел питного водопостачання санітарним нормам

Питне водопостачання забезпечується за рахунок поверхневих вод, які перекидаються із р. Дніпра водоводом Дніпро-Кіровоград. Якість води річки Дніпро є вирішальним чинником санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Важливий індикатор – показник відповідності санітарним нормам сільських джерел питного водопостачання, адже вода в місті набагато якісніша завдяки встановленим системам очистки.

Під наглядом Держпродспоживслужби перебувають водогони, які забезпечують населення централізованим водопостачанням, та джерела нецентралізованого водопостачання. Протягом 2020 року у ході проведених комісійних обстежень перевірено відповідність водопостачання для населення вимогам чинного законодавства, на 63,9% виявлено порушення. На водогоних централізованого водопостачання виявлено порушення

на 75,4%. За результатами лабораторних досліджень питна вода не відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (25,5%).

4. Якість водних ресурсів

Природні води високо мінералізовані, що призводить до підвищеного навантаження на очисні споруди.

Через сільськогосподарську направленість, велику кількість несанкціонованих скидів забруднених вод, порушення водоохоронних заходів тощо, спостерігається високий рівень забруднення біогенними речовинами. Це явище посилюється в маловодні роки та в теплі періоди року, при посиленні випаровування із водних об'єктів.

Майже в усіх водоймах спостерігається явище «цвітіння води» - масового розмноження синьо-зелених водоростей у теплий період року. Сприятливі фактори для цього явища: низька швидкість течії, висока сонячна активність, висока концентрація біогенних речовин (лімітуючий фактор - концентрація фосфатів). Спостерігається збідніння та зміна видового складу берегової та водної флори і фауни. Періодично відбуваються замори риби.

Щодо рекреаційних водних ресурсів, необхідно відмітити відносну обмеженість кількості і якості об'єктів рекреації, їх неналежний санітарний стан.

Високим залишається обсяг недостатньо очищених та забруднених вод, що скидаються у водні об'єкти. Спостерігається тенденція до зменшення кількості нормативно очищених стічних вод - це поступове зменшення потужностей очисних споруд, причиною чого є їх незадовільний технічний стан, та їх застарілість.

Втрати води у водопровідних мережах підприємства водопровідно-каналізаційного господарства залишаються високими - більше 40%.

Відсутність оновлення та модернізації систем централізованого водопостачання, каналізації та очистки стоків разом з негативними екологічними наслідками може ускладнити екологічну і санітарно-епідеміологічну ситуацію.

5. Незадовільний стан ґрунтів. Деградація земель та опустелювання

Сільськогосподарська освоєність – надзвичайно висока.

Наслідком цього є прогресуюча деградація земель, що створює загрозу екологічній безпеці, надмірне навантаження на земельні угіддя спричинило активізацію розвитку негативних процесів, серед яких особливої сили набули ерозійні.

До такого стану призвело нехтування питаннями екологічної придатності земель для використання певних сільськогосподарських культур, зокрема необґрунтоване збільшення площ просапних культур.

Починаючи з 1993 року, у ґрунтах України на 75 % від площі сільськогосподарських угідь склався негативний баланс гумусу, який у 2-3 рази перевищує допустиму норму, втрата гумусу прогресує. Структура орного шару значно зруйнована, що негативно позначається на водно-фізичних властивостях, повітряному режимі, викликає самочинне ущільнення поверхневого шару, утворення кірки після дощів. З цієї причини різко знижується запас продуктивної вологи та водопроникність ґрунтів, що призводить до активізації процесів ерозії. Ситуація, яка склалася, зумовлена головним чином тим, що екстенсивне використання земельних угідь, і особливо ріллі, не компенсувалося рівнозначними заходами щодо відтворення ґрунтів.

Найбільших збитків ґрунтам завдають водна та вітрова ерозії, безповоротні втрати гумусу та поживних речовин, засолення та закислення ґрунтів, висушування та перезволоження, в т.ч. забруднення промисловими відходами та викидами, отрутохімікатами.

Антропогенний вплив на довкілля постійно зростає і досягнув критичних значень, що позначилося на стані ґрунтового покриву. Погіршуються фізичні, хімічні й біологічні

властивості ґрунтів, зростають площі деградованих земель, забруднених атмосферними викидами й стічними водами, хімічними речовинами та радіонуклідами.

Для розв'язання проблеми рекультивациі земель необхідні значні кошти та без фінансової підтримки з боку держави вирішити цю проблему самостійно не має можливості.

6. Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманіття

Є проблеми, які стримують розвиток заповідної справи у практичному плані:

- 1) неузгодженість і недосконалість законодавства (земельного, лісового, природоохоронного та законодавства про місцеве самоврядування) у частині заповідної справи;
- 2) відсутність механізмів економічного стимулювання для створення нових об'єктів ПЗФ та відшкодування збитків землекористувачам;
- 3) відсутність механізму викупу земельних ділянок для заповідання; передача під охорону територій та об'єктів ПЗФ;
- 4) відсутність належного фінансування на державному рівні для виконання заходів щодо створення нових об'єктів ПЗФ та охорони і утримання існуючих об'єктів ПЗФ.

Основною загрозою для біологічного та ландшафтного біорізноманіття є антропогенна діяльність. Найзначнішим на сьогодні є скорочення ареалів існування. До цього призводить знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення), у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованій експлуатації, поширенні чужорідних видів, розповсюдженні хвороб та шкідників.

Внаслідок необґрунтованого розорювання земель, вирубки лісів, осушення чи обводнення території, промислового, житлового та дачного будівництва відбувається знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин.

Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є обов'язковою умовою сталого (збалансованого) розвитку.

7. Підтоплення земель і населених пунктів

Підтоплення є одним із найбільш розповсюджених сучасних геологічних процесів, що розвивається як у природних умовах, так і під впливом техногенних чинників.

Останні часто мають визначальне значення, особливо як наслідок проведення водогосподарських заходів

Підтоплення, обумовлене зниженням дренажної здатності річок і балок, характерне для територій, які мають рівнинний рельєф та слабе ерозійно-долинне розчленування.

8. Поводження з промисловими та побутовими відходами

Відходи є одним з найбільш вагомих факторів забруднення навколишнього середовища і негативного впливу на всі компоненти довкілля та здоров'я людей.

Видалення відходів шляхом захоронення або знешкодження залишається основним призначенням спеціально відведених місць чи об'єктів.

Не менш гострою, ніж у попередні роки, залишається проблема екологічно безпечного збирання, видалення твердих побутових відходів та відсутність підприємства із переробки та утилізації промислових і твердих побутових відходів.

Утворення побутових відходів збільшується, при цьому значні їх обсяги розміщуються на звалищах, які розташовані в неприйнятних місцях та неналежним чином спроектовані і експлуатуються.

Постає питання об'єднання територій у кластери по наданню послуг поводження з відходами і спорудження сучасних регіональних сміттєзвалищ на заміну діючим, що чинять негативний вплив на довкілля.

Будівництво полігону твердих побутових відходів не проводиться, наявна документація по проведенню реконструкції або добудови розроблена в цінах попередніх

років, проекти не реалізовано, на теперішній час документація є застарілою та потребує коригування як у ціновому аспекті, так і щодо вимог природоохоронного законодавства.

Роздільне збирання, переробка та утилізація ТПВ, вилучення і утилізація біогазу на сміттєзвалищі області не проводиться.

Проблеми утворення відходів і поводження з ними є гострими, нераціональне використання ресурсів, застарілі технології й відсутність сфери вторинної переробки сприяють утворенню великих об'ємів відходів, зберігання яких потребує вилучення значних земельних ділянок.

Зберігання та накопичення відходів, особливо токсичних, є джерелом тривалого негативного впливу на стан здоров'я людей та довкілля.

V. Зобов'язання у сфері охорони довкілля

Основними міжнародними зобов'язаннями щодо СЕО є:

1. Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01 липня 2015 року).
2. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а також Конвенція ООН з біологічного різноманіття.
3. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Конвенцію ратифіковано Законом № 435/96-ВР від 29 жовтня 1996 року, ВВР, 1996, № 50, стаття 277).
4. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (Кіотський протокол ратифіковано Законом № 1430-IV (1430-15) від 04 лютого 2004 року).
5. Паризька угода (Угоду ратифіковано Законом № 1469-VIII від 14 липня 2016 року).

Основними законодавчими і нормативно-правовими актами, норми і вимоги яких мають бути враховані та дотримані під час підготовки ДДП є:

1. Водний кодекс України; Лісовий кодекс України; Земельний кодекс України; закони України: «Про стратегічну екологічну оцінку»; «Про охорону навколишнього природного середовища»; «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»; «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату»; «Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату»; «Про ратифікацію Паризької угоди»; «Про природно-заповідний фонд»; «Про охорону культурної спадщини»; «Про охорону археологічної спадщини»; «Про охорону атмосферного повітря»; «Про відходи»; «Про надра»; «Про питну воду та питне водопостачання»; «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»; «Про екологічний аудит»; «Про рослинний світ»; «Про тваринний світ»; «Про регулювання містобудівної діяльності»; «Про основи містобудування»; «Про інвестиційну діяльність».
2. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019).
3. Цілі сталого розвитку: Україна-2030 (Ціль 13. «Пом'якшення наслідків зміни клімату»).
4. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України № 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29 жовтня 1996 року).
5. Національний план дій управління відходами до 2030 року, затверджений Кабінетом Міністрів України 20 лютого 2019 року.

6. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року №695.
7. постанови Кабінету Міністрів України від:
 - 11 вересня 1996 року № 1100 «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (із змінами);
 - 18 грудня 1998 року № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (із змінами);
 - 13 грудня 2001 року N 1655 «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» (із змінами);
 - 13 березня 2002 року № 300 «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря» (із змінами);
 - 13 березня 2002 року № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи» (із змінами);
 - 13 березня 2002 року № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (із змінами);
 - 16 грудня 2020 року №1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення»; від 09 вересня 2020 року № 826 Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів;
 - 21 жовтня 2020 року № 1567-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року»;
 - 03 березня 2021 року № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року».
8. розпорядження Кабінету Міністрів України від:
 - 16 вересня 2015 року № 980-р «Про схвалення Очікуваного національно визначеного внеску України до проекту нової глобальної кліматичної угоди»;
 - 07 грудня 2016 року № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;
 - 30 березня 2016 року № 271-р «Про затвердження Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням» (із змінами);
 - 06 грудня 2017 року № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року» (із змінами);
 - 14 серпня 2019 року № 688-р «Про Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року»;
 - 21 квітня 2021 № 443-р «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року»;
 - 28 квітня 2021 року «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми «Питна вода України» на 2022-2026 роки».
9. накази Міністерства екології та природних ресурсів України від:
 - 17 грудня 2012 року №659, затверджено Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації). Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».
 - 10 серпня 2018 року № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».

10. наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 28 жовтня 2020 року № 213 «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».
11. ДБН Б.1.1-13:2012 «Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях».
12. ДСТУ-Н Б Б.1.1-10:2010 Настанова з виконання розділів «Охорона навколишнього природного середовища» у складі містобудівної документації».
13. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів (зі змінами).
14. ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».
15. наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 19.05.2022 № 202 «Про внесення змін до Інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві».

Перелік регіональних природоохоронних програм та програм, які враховують екологічні завдання щодо поліпшення стану довкілля в області:

1. Комплексна програма охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки, затверджена рішенням обласної ради від 30 березня 2021 року №86.
2. Регіональна екологічна програма «Ліси Кіровоградщини на 2021-2025 роки», затверджена рішенням обласної ради від 30 березня 2021 року №85.
3. Інвестиційна програма ОКВП «Дніпро-Кіровоград» на 2022 рік та план розвитку ОКВП «Дніпро-Кіровоград» на 2022-2026 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17 вересня 2021 року № 151.
4. Програма створення та впровадження містобудівного кадастру Кіровоградської області на 2022 – 2024 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17 вересня 2021 року № 154.

Перелік місцевих цільових програм, які враховують екологічні завдання щодо поліпшення стану довкілля та якості життя населення на території громади:

1. Програма оснащення загально будинковими приладами обліку теплової енергії житлових будинків та закладів бюджетної сфери м. Олександрії.
2. Програма «Дороги Олександрії на 2020-2030 роки».
3. Програма встановлення та облаштування дитячих і спортивних майданчиків у м. Олександрії 2020-2024 рр.
4. Програма забезпечення діяльності комунального підприємства «Муніципальна безпека Олександрійської міської ради» на 2021-2025 роки.
5. Програма «Безпечне місто» на 2021-2025 роки.
6. Комплексна програма соціальної підтримки учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил, членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил, постраждалих учасників Революції Гідності та вшанування пам'яті загиблих на 2021-2025 роки.
7. Програма з благоустрою м. Олександрії на 2021-2025 роки.
8. Програма розвитку малого та середнього підприємництва Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
9. Комплексна програма профілактики злочинності Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
10. Програма компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян автомобільним транспортом загального користування приміського сполучення в Олександрійській територіальній громаді
11. Програма цивільного захисту Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.

12. Програма розвитку туризму та збереження культурної спадщини Олександрійської територіальної громади на 2021-2026 роки.
13. Програма розвитку муніципального автомобільного пасажирського транспорту Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
14. Програма експертного обстеження, модернізації, капітального ремонту та заміни ліфтів у багатоквартирних будинках і гуртожитках м. Олександрії на 2021-2025 рр.
15. Програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року.
16. Програма спільного фінансування та підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків на території Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 рр.
17. Програма з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
18. Програма енергозбереження та комплексної модернізації вуличного освітлення Олександрійської територіальної громади Кіровоградської області на 2023-2027 рр.
19. Про затвердження Програми охорони навколишнього природного середовища Олександрійської територіальної громади на 2022-2025 роки.
20. Про соціальну програму підтримки молоді та розвитку молодіжної політики в Олександрійській територіальній громаді на 2022-2025 роки.
21. Про цільову соціальну програму розвитку фізичної культури і спорту Олександрійської територіальної громади до 2025 року.
22. Про затвердження Програми розвитку земельних відносин Олександрійської територіальної громади на 2022-2026 роки.

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від 26.06.91) визначено (ст. 204), що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

- участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища; участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

- реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

- затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

- видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

- реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

- вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до Закону.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28 лютого 2019 року). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01 липня 2015 року), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку». В цьому Законі СЕО згадується в контексті засад державної екологічної політики, інструментів її реалізації та показників ефективності такої політики.

Одним з показників оцінки реалізації державної екологічної політики є показник «Державні та місцеві плани та програми, щодо яких проведено стратегічну екологічну оцінку-відсотків загальної кількості», які очікується на рівні 100 відсотків.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

У зв'язку з набранням чинності з 04.06.2017 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, повноваження стосовно видачі дозволів на спеціальне водокористування передано Державному агентству водних ресурсів України.

Обов'язки щодо видачі дозволів на спеціальне водокористування покладені на територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства у Кіровоградській області, а правові підстави щодо обмеження водокористування належать Регіональному офісу водних ресурсів у Кіровоградській області.

Оформлення та затвердження дозволів на спеціальне водокористування має здійснюватися у відповідності до вимог чинного законодавства України та затверджених нормативно-правових актів.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування».
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується».
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».
4. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами».

5. Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».
6. Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-ХІІ від 16.10.92).

Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з виданням дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи».
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря».
3. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві».
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів».
5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць».

Закон України «Про рослинний світ» (№ 591-ХІV від 09.04.1999) визначає, що під час розроблення проєктів законодавчих актів, загальнодержавних, міждержавних, регіональних програм необхідно враховувати такі вимоги:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтоване, невиснажливе використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з урахуванням інтересів охорони здоров'я населення (ст. 5).

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності.

Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4).

У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також у ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

VI. Опис наслідків для довкілля та здоров'я населення

Найбільш позитивними для довкілля та здоров'я населення мають стати заходи, пов'язані з поліпшенням екологічної ситуації на території громади.

Реалізація передбачених Програмою природоохоронних заходів забезпечить:

1. Мобілізацію матеріальних та фінансових ресурсів, координацію заходів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та господарюючих суб'єктів, залучення громадськості до природоохоронних дій через екологічне інформування та освіту населення.
2. Перехід до системи інтегрованого збалансованого управління у сфері використання і відтворення природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки території.
3. Зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря.
4. Поліпшення якості поверхневих вод внаслідок будівництва нових та реконструкції (ремонт, модернізації) існуючих очисних споруд.
5. Зменшення кількості захоронення промислових і твердих побутових відходів внаслідок запровадження новітніх технологій, системи роздільного збору відходів, будівництва об'єкту поводження з відходами, посилення контролю.
6. Зниження інтенсивності ерозійних процесів, підвищення родючості ґрунтів.
7. Захист територій від затоплення і підтоплення.
8. Припинення втрат біотичного та ландшафтного різноманіття, розширення мережі природно-заповідного фонду і формування екомережі.
9. Створення ефективної системи екологічної освіти та інформування населення з питань охорони навколишнього природного середовища.
10. Удосконалення системи моніторингу навколишнього природного середовища.

Сукупність виконання природоохоронних заходів повинна створити сприятливі умови для досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища.

Оцінку ймовірного впливу заходів, запланованих Програмою, на довкілля відповідно до контрольного переліку наведено у поданій нижче таблиці.

Оцінка ймовірного впливу проєкту Програми на довкілля відповідно до контрольного переліку

№	Чи може реалізація Програми спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	Ні	
	Повітря				
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		*		+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		*		+
3	Погіршення якості атмосферного повітря		*		+
4	Появу джерел неприсмних запахів			*	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			*	
	Водні ресурси				
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			*	+
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			*	+
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти			*	
9	Значне зменшення кількості води, що використовується для водопостачання населенню			*	
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			*	+
11	Появу загроз для людей і об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			*	

12	Зміни напрямків і швидкості течії поверхневих вод або обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкта			*	
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			*	+
14	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			*	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			*	+
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів			*	+
Відходи					
17	Збільшення кількості утворюваних ТПВ			*	+
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			*	+
19	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			*	+
20	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			*	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			*	+
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			*	+
23	Посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			*	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			*	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози, через нестабільність літо генної основи або зміни геологічної структури			*	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			*	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями інших громад			*	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території)			*	
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			*	+
30	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь			*	+
31	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			*	
32	Будь-який вплив на кількість і якість рекреаційних можливостей			*	+
33	Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини			*	+
34	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)			*	+
35	Вплив на Смарагдову мережу			*	+
Населення та інфраструктура					
36	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			*	+
37	Вплив на стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			*	+
38	Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків		*		+
39	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень		*		+
40	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги		*		+
41	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			*	+
Екологічне управління та моніторинг					
42	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			*	+

43	Погіршення екологічного моніторингу			*	
44	Усунення механізмів впливу ОМС на процеси техногенного навантаження			*	+
45	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			*	+
	Інше				
46	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			*	
47	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			*	+
48	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			*	+
49	Суттєве порушення якості природного середовища			*	+
51	Появу можливостей для досягнення короткострокових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			*	
52	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності можуть викликати значний негативний екологічний ефект, негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей			*	

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Програми не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Можливе покращення якості атмосферного повітря в результаті здійснення модернізації обладнання на підприємствах; впровадження екологічно безпечних технологій виробництва, впровадження енергозберігаючих заходів у виробничу діяльність підприємств для підвищення їх енергоефективності та запровадження системи енергомоніторингу, підвищення якості технічного обслуговування і модернізації об'єктів міського транспорту.

Вплив на водні ресурси. Програма не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Програми не повинна призвести до погіршення стану водних ресурсів. Разом з тим, Програма містить завдання щодо виконання заходів обласної Програми, у т.ч. в розрізі «Охорона водних ресурсів», реалізації пріоритетних заходів, спрямованих на оновлення основних фондів підприємства ОКВП «Дніпро-Кіровоград» досягнення якого може сприяти поліпшенню екологічного стану річок міста, покращитися якість питної води, очищення стічних вод і, можливо, якість поверхневих вод.

Відходи. Місто та громада характеризується високим рівнем утворення і накопичення значних обсягів промислових відходів. ТПВ зберігаються на звалищах, які вичерпали термін експлуатації або є перевантаженими. Разом з тим, Програма не передбачає реалізації завдань, які призводитимуть до суттєвого зростання обсягів відходів. Сприяти утилізації промислових та побутових відходів має реалізація заходів визначених завданням «Поводження з промисловими та побутовими відходами».

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Програми не передбачається збільшення вітрової та водної ерозії ґрунтів, погіршення якості земельних ресурсів, а також зміни у топографії або в характеристиках рельєфу та поява таких загроз, як зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Крім цього, Програма не передбачає змін у структурі земельного фонду.

Біорізноманіття та рекреаційні зони. У Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ) та біорізноманіття. Натомість заходи Програми сприяють розвитку екомережі та збереженню біорізноманіття, також передбачається збереження і

розвиток ПЗФ, рослинного і тваринного світу територіальної громади. Результати виконання цих завдань матиме позитивні наслідки для довкілля.

Смарагдова мережа. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи (Бернська конвенція), розробляється з 2009 року. Український перелік територій Смарагдової мережі налічує 377 територій, загальною площею приблизно 8 млн.га (станом грудень 2020 р.) та продовжує розвиватися.

Положення Бернської конвенції є обов'язковими для України, яка ратифікувала дану конвенцію. Тим не менше, українське законодавство, яке б регулювало роботу Смарагдової мережі в Україні, наразі відсутнє, у грудні 2020 року у Парламенті був зареєстрований проект Закону України “Про території Смарагдової мережі“ (№4461). Станом на 01.10.2023 року проект Закону досі знаходиться на доопрацюванні у Комітеті.

За результатами аналізу мапи територій Смарагдової мережі, яка доступна на офіційних ресурсах Бернської конвенції, визначено, що в межах Олександрійської територіальної громади присутні території, які затверджені та входять до складу Смарагдової мережі України.

Не дивлячись на те, що Бернська конвенція є обов'язковою для виконання в Україні, порядок розробки планів управління Смарагдовими територіями поки не передбачений національним законодавством. Таким чином, якісне управління Смарагдовими територіями буде можливе після прийняття відповідного національного законодавства.

Вплив на населення та інфраструктуру. Програма не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення. Передбачається реалізація основних завдань, спрямованих на зниження смертності населення, показників захворюваності на «соціальні хвороби», оздоровлення населення.

Екологічне управління, моніторинг та інше. Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки. Програма передбачає створення системи моніторингу її реалізації. Моніторинг базуватиметься на аналізі досягнення запланованих результатів з використанням визначених показників.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Реалізація Програми немає супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох заходів, завдань Програми може сприяти покращенню екологічної ситуації в громаді.

Крім того, Програмою економічного і соціального розвитку Олександрійської територіальної громади на 2024 рік передбачається виконання завдань та заходів відповідної обласної Програми, тому оцінка включає величину та значення в якісному та кількісному відношенні, потенційних впливів по всіх галузях та напрямках. Реалізація Програми не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох завдань Програми може сприяти покращенню екологічної ситуації в громаді.

VII. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Сфера довкілля	Заходи зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	<p>збільшення кількості рухомого складу автотранспорту з високим ступенем екологічності;</p> <p>озеленення території громади;</p> <p>проведення модернізації обладнання у промисловості, енергетиці та АПК забезпечення дотримання нормативів ГДК по викидах в атмосферу при роботі обладнання та установок, щорічний технічний огляд, налагодження та перевірка на промислового обладнання;</p> <p>проведення дослідження атмосферного повітря на вміст: окису вуглецю, окислів азоту, сірчаного ангідриду, пилу, сажі у населених пунктах області;</p> <p>реалізація заходів, спрямованих на встановлення новітніх технологій очистки шкідливих викидів від промислових підприємств, зокрема підприємств переробної промисловості;</p> <p>забезпечення пожежної та техногенної безпеки</p>
Водні ресурси	<p>реконструкція каналізаційних очисних споруд;</p> <p>лабораторний контроль на забрудненість ґрунтових вод та поверхневих водойм при неправильному поводженні з побутовими і промисловими відходами;</p> <p>забезпечення дотримання вимог законодавства при реконструкції мереж комунальних систем;</p> <p>реалізація заходів Комплексної програми охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021-2025 роки</p>
Відходи	<p>впровадження технології роздільного збирання ТПВ;</p> <p>утилізація промислових відходів відповідно до вимог законодавства;</p> <p>ліквідація стихійних сміттєзвалищ та контроль за благоустроєм;</p> <p>проведення просвітницької кампанії, спрямованої на підвищення культури;</p> <p>поводження з твердими побутовими відходами, паспортизація сміттєзвалищ</p>
Ґрунти	<p>при експлуатації будівельних машин і механізмів заборонити несанкціонований злив відпрацьованих рідин;</p> <p>проведення протиерозійних заходів в АПК</p>
Розвиток альтернативної енергетики	<p>сприяння у реалізації проектів щодо виробництва енергії з нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії;</p> <p>впровадження енергоефективних технологій і обладнання;</p> <p>впровадження енергозберігаючих і енергоефективних заходів на об'єктах соціальної інфраструктури, інших закладах, установах і підприємствах</p>
Охорона навколишнього природного середовища, подолання основних дестабілізуючих факторів екологічної ситуації	<p>збереження лісів та поліпшення якісного складу лісових насаджень;</p> <p>створення захисних лісових насаджень на еродованих землях;</p> <p>проведення інвентаризації захисних лісонасаджень;</p> <p>розроблення проектів землеустрою щодо встановлення їх меж та визначення власників;</p> <p>проведення організаційної роботи щодо закріплення полезахисних лісових смуг за землекористувачами і землевласниками, угіддя яких межують з ними;</p> <p>охорона тваринного світу</p>

VIII. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, опис способу здійснення СЕО

Вихідні дані:

1. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Кіровоградської області у 2021 році.
2. Екологічний паспорт Кіровоградської області за 2021 рік.
3. дані Головного управління статистики у Кіровоградській області.
4. галузеві програми міської ради.
5. матеріали виконавчих органів міської ради та комунальних підприємств, установ.
6. Генеральний план м. Олександрія Кіровоградської області.

Використані інструменти та методи:

- статистичний метод, який ґрунтується на кількісних показниках, що дають можливість зробити аналіз та прогноз;

- метод експертних оцінок: за відсутності достатніх офіційних статистичних даних про стан екології на території громади для оцінки перспектив та визначення пом'якшувальних заходів враховано думки кваліфікованих спеціалістів;

- економетричні методи на основі стохастичних залежностей різних факторів та процесів з використанням масивів даних з 2023 року, що дало можливість спрогнозувати демографічні процеси та показники по ТПВ та, незважаючи на воєнний стан, припустити подальший розвиток реального сектору економіки, інвестиційної діяльності в АПК, підвищення бюджетоспроможності, що, в свою чергу, дасть можливість впроваджувати та виконувати природо- та еколого- охоронні завдання та заходи.

Альтернативи

Основними програмними документами, крім Програми, які визначають завдання і механізми впровадження заходів з охорони навколишнього природного середовища, є:

1. Програма оснащення загально будинковими приладами обліку теплової енергії житлових будинків та закладів бюджетної сфери м. Олександрії.
2. Програма «Дороги Олександрії на 2020-2030 роки».
3. Програма з благоустрою м. Олександрії на 2021-2025 роки.
4. Програма цивільного захисту Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
5. Програма розвитку туризму та збереження культурної спадщини Олександрійської територіальної громади на 2021-2026 роки.
6. Програма розвитку муніципального автомобільного пасажирського транспорту Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
7. Програма спільного фінансування та підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків на території Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 рр.
8. Програма з локалізації та ліквідації карантинних організмів на території Олександрійської територіальної громади на 2021-2025 роки.
9. Програма енергозбереження та комплексної модернізації вуличного освітлення м. Олександрії Кіровоградської області та пригороді 2023-2027 рр.
10. Розпорядження міського голови від 02.11.2021 № р-213-з «Про затвердження заходів з формування позитивного міжнародного інвестиційного іміджу Олександрійської територіальної громади на 2022-2024 роки».

IX. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля та для здоров'я населення

Моніторинг наслідків виконання Програми для довкілля проводитиметься разом із підготовкою інформації про результати її виконання, де буде відображено інформацію про здійснення оцінки впливу на довкілля у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, проведеної згідно з Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Координацію роботи будуть забезпечувати виконавчі органи Олександрійської міської ради згідно з розподілом функціональних обов'язків.

При наданні дозвільних документів, їх погодженні будуть дотримуватись норм законодавчих і нормативно-правових актів України.

Повноваження щодо реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища віднесено до компетенції управління житлово-комунального господарства, архітектури та містобудування Олександрійської міської ради.

Моніторинг впливу включатиме:

1. Для Олександрійської міської ради – контроль за виконанням заходів та пропозицій щодо покращення стану навколишнього природного середовища, стану здоров'я населення, охорони водних об'єктів, дотримання екологічних вимог.
2. Для суб'єктів господарської діяльності усіх форм власності на території громади - проведення заходів щорічного контролю якості повітря, для об'єктів, що здійснюють викиди на межі санітарно-захисної зони та житлової забудови, якості води та стічних вод, обстеження водозаборів, контроль за дотриманням допустимих рівнів і тривалості шуму.

Відповідно до вимог пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272 щодо забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, визначено:

- 1) Зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання.

№ з/п	Зміст заходу	Строки виконання
1.	моніторинг атмосферного повітря, проведення оперативного збору інформації та оцінки інформації про стан атмосферного повітря	Проведення моніторингу базуватиметься на аналізі визначених заходів на постійній основі
2.	моніторинг масивів поверхневих вод, забір води на яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення громади	
3.	запровадження та використання систем енергетичного менеджменту та енергосервісу для підвищення енергетичної ефективності будівель бюджетних установ	
4.	здійснення контролю за станом дотримання вимог земельного законодавства	
5.	проведення інвентаризації земель, розроблення проектів землеустрою щодо встановлення їх меж та визначення власників	

6.	здійснення заходів щодо раннього виявлення та лікування хворих на туберкульоз, онкологічні захворювання	
7.	вжиття оперативних заходів, необхідних для забезпечення захисту здоров'я населення, що застосовуються у разі наявності потенційних ризиків для здоров'я та епідемічного благополуччя населення	
8.	здійснення комплексу профілактичних заходів моніторингу, проведення навчань з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій в межах громади та формування матеріальних запасів для проведення таких заходів.	

2) Систему ключевих індикаторів (кількісні та якісні показники) для моніторингу наслідків виконання програми економічного і соціального розвитку Олександрійської територіальної громади на 2024 рік.

Враховуючи мінімальний характер наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення передбачається облік кількісних та якісних показників, що характеризують вплив на довкілля без акцентування на дотримання їх цільових значень. Цільові значення показників мають відповідати санітарним нормам та правилам діючим в Україні.

3) Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати.

Визначення ключевих індикаторів, має здійснюватися шляхом фіксації показників станцій моніторингу, лабораторних досліджень або наявних даних з відкритих джерел.

Контроль за станом здоров'я населення планується здійснювати моніторингові дії щодо контролю за захворюваністю населення території за основними:

- медико-статистичними показниками, зокрема, показник загальної захворюваності, інфекційної захворюваності, захворюваності із втратою працездатності та показник інвалідності.

- медико-демографічними показниками, зокрема, показники природного руху населення (народжуваність, смертність, природний приріст населення) і показники механічного руху населення (міграція населення).

4) Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про СЕО.

Виконавчі органи Олександрійської міської ради у межах своєї компетенції здійснюють моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному вебсайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

X. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

За проведеною оцінкою відсутня ймовірність транскордонних наслідків у результаті затвердження та реалізації Програми.

XI. Резюме нетехнічного характеру інформації

1. За підсумками СЕО підготовлено «Звіт стратегічної екологічної оцінки Програми економічного і соціального розвитку Олександрійської територіальної громади на 2024 рік», організовано інформування та обговорення громадськості.

Під час підготовки звіту СЕО визначено доцільність і прийнятність планової діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки навколишнього середовища, оцінено вплив на навколишнє середовище в період будівництва та функціонування будівель і споруд підприємств, надано прогноз впливу на оточуюче середовище, виходячи із особливостей планової діяльності з урахуванням природних, соціальних та техногенних умов.

Основним критерієм під час СЕО є її відповідність законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища. В ході проведення СЕО здійснено оцінку факторів ризику і потенційного впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання для ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку громади, підвищення якості життя населення.

2. Програма враховує принцип екологічної збалансованості (сталого розвитку) та зорієнтована на зниження антропогенного впливу на довкілля.

3. Програма відповідає принципам, пріоритетам, стратегічним, операційним цілям та завданням: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, Стратегії регіонального розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки, Стратегії сталого розвитку міста Олександрія до 2030 року та узгоджується з національними стратегічними екологічними цілями.

Заходи Програми відповідають стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеними Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

4. Аналіз трендів стану довкілля вказує на зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, стабілізацію водоспоживання та водовідведення, високий рівень господарського освоєння земель, приблизно постійний рівень утворення та утилізації відходів, а також зростання загальних обсягів накопичених відходів.

5. Основними екологічними проблемами є забруднення атмосферного повітря, водних об'єктів і питної води, застарілі системи водопостачання і водовідведення, підтоплення, проблема поводження з промисловими та побутовими відходами, проблеми природно-заповідного фонду і біорізноманіття.

6. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля визначаються вказаними вище нормативно-правовими актами.

7. Реалізація Програми з великою долею вірогідності не повинна призвести до появи нових негативних впливів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, але за умов пріоритетного фінансування реалізації всіх основних завдань та заходів, які направлені на збереження довкілля та екології.

8. Ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

9. Реалізація багатьох основних завдань та заходів Програми має призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

10. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Програми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме Програма.

**Начальник відділу
інвестицій та інновацій
управління економіки міської ради**

Ганна ЧАСНИК

**Заступник начальника управління
економіки міської ради, начальник
відділу торгівлі**

Світлана ТРОФИМЕНКО

**Начальник управління економіки
міської ради**

Ростислав ЧЕРЕВАШКО

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
2. КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА охорони навколишнього природного середовища в Кіровоградській області на 2021 – 2025 роки. – Режим доступу: <https://ekolog.kr-admin.gov.ua/doc/Programma%20ONPS%20iz%20zminami.pdf>
3. Екологічний паспорт Кіровоградської області за 2021 рік - Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1vZtDmW8SmIxyjS8laJIBu3-pmA10JqVp/view>
4. Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку". - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
5. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Кіровоградській області у 2022 році - Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1WiRCEg0mh8so-pxPFE_9khuhz31p1m8q/view
6. Стратегія розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки. – Режим доступу: <https://oblrada.kr.ua/decission/2565/pro-strategiyu-rozvitku-kirovogradskoi-oblastina-2021-2027-roki-17-03-2020>
7. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про управління відходами» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>
8. Постанова КМУ від 27 вересня 2022 р. № 1073 «Про затвердження Порядку поводження з відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2022-%25D0%25BF#Text>
9. Постанова КМУ від 2 травня 2023 р. № 430 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2023-%25D0%25BF#Text>